

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

EĞİTİM YÖNETİMİ TEFTİŞİ PLANLAMASI VE EKONOMİSİ BİLİM DALI

(EĞİTİM YÖNETİMİ VE TEFTİŞİ PROGRAMI)

161 205

**KEÇİÖREN İSLAHEVİNDE BULUNAN ÇOCUKLARIN
EĞİTİMLERİNDE YAŞANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

Pınar (SERENÇELİK) ARSLAN

Ankara

Haziran, 2004

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ TEFTİŞİ PLANLAMASI VE EKONOMİSİ BİLİM DALI
(EĞİTİM YÖNETİMİ VE TEFTİŞİ PROGRAMI)

KEÇİÖREN İSLAHEVİNDE BULUNAN ÇOCUKLARIN
EĞİTİMLERİNDE YAŞANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Yüksek Lisans Tezi

Pınar (SERENÇELİK) ARSLAN

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Yasemin KEPENEKÇİ

Ankara
Haziran, 2004

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ TEFTİŞİ PLANLAMASI VE EKONOMİSİ BİLİM DALI
(EĞİTİM YÖNETİMİ VE TEFTİŞİ PROGRAMI)

KEÇİÖREN İSLAHEVİNDE BULUNAN ÇOCUKLARIN
EĞİTİMLERİNDE YAŞANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Yasemin KEPENEKÇİ

Tez jürisi Üyeleri

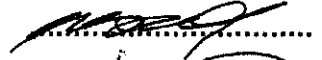

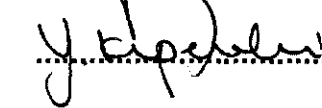
Adı ve Soyadı

İmzası

Prof. Dr. Meral UYSAL

Prof. Dr. İncayet AYDIN

Yrd. Doç. Dr. Yasemin KEPENEKÇİ

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	I
TABLolar.....	IV
ÖZET.....	VII
SUMMARY.....	VIII
ÖNSÖZ.....	IX
BÖLÜM I	
GİRİŞ.....	1
Problem Durumu.....	2
Amaç.....	5
Önem.....	6
Sınırlılıklar.....	6
Tanımlar.....	7
BÖLÜM II	
ÇOCUK SUÇLULUĞUNUN KAVRAMSAL VE HUKUKSAL ÇERÇEVESİ	8
Suç ve Ceza.....	8
Çocuk Kavramı.....	9
Çocuk Ve Suç.....	10
Çocuk Suçluluğu ve Aile.....	11
Çocukları Suça İten Etmenler.....	13
Suça Yönelmiş Çocuklar İle İlgili Hukuksal Düzenlemeler.....	15
Çocuk Hakları Sözleşmesi.....	15
Çocuk Mahkemeleri ve Çocuk Mahkemeleri Kanunu.....	17
Çocuk Adalet Sisteminde Modeller.....	23
Suça Yönelmiş Çocukların Eğitiminin Önemi.....	24
Suça Yönelmiş Çocukları Eğiten Kurumlarda Tedavi Topluluğu Uygulamaları	26

Suçta Yönelmiş Çocukları Eğiten Kurumlarda Grup Rehberliği.....	27
Risk Altındaki Çocukların Eğitiminde Alternatif Okullar:(ABD Örneği)...	29
Suçta Yönelmiş Çocukların Islahı.....	30
Islahevleri.....	31
Cezaevleri (Ceza İnfaz Kurumları).....	32
A – Kapalı Ceza İnfaz Kurumları.....	34
1 – Kapalı Cezaevleri.....	34
2 – Özel Tip Kapalı Cezaevleri.....	34
3 – Kapalı Kadın Cezaevleri.....	34
4 – Kapalı Çocuk Cezaevleri.....	34
B – Açık Ve Yarı Açık Ceza İnfaz Kurumları.....	35
1 – Yarı Açık Cezaevleri.....	35
2 – Açık Cezaevleri.....	35
3 – Çocuk Islahevleri.....	35
4 – Yarı Açık Çocuk Cezaevleri.....	35
C – Tutukevleri.....	36
Hükümlü Ve Tutukluların Eğitimi.....	36
Uygulanması Zorunlu Olan Programlar.....	38
Uygulanması Zorunlu Olmayan Programlar.....	39
Ceza İnfaz Kurumlarındaki Eğitim Çalışmalarının Denetlenmesi.....	42
Yurtdışındaki Cezaevlerinde Verilen Eğitim.....	42
İngiltere’deki Cezaevlerinde Verilen Eğitim.....	42
ABD’deki Cezaevlerinde Verilen Eğitim.....	43
İlgili Araştırmalar.....	43

BÖLÜM III	
YÖNTEM	45
Araştırmanın Modeli.....	45
Araştırmanın Çalışma Grubu.....	45
Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi ve verilerin Çözümlemesi.....	45
BÖLÜM IV	
BULGULAR VE YORUM	47
İslahevinde Bulunan Çocukların Kişisel Özellikleri.....	47
İslahevinde Bulunan Çocukların Genel Eğitimde Yaşadıkları Sorunlara ve Bu Sorunların Çözümüne İlişkin Görüşleri.....	56
İslahevinde Bulunan Çocukların Mesleki Eğitimde Yaşadıkları Sorunlara ve Bu Sorunların Çözümüne İlişkin Görüşleri.....	61
İslahevinde Bulunan Çocukların Eğitsel Etkinliklerde Yaşadıkları Sorunlara ve Bu Sorunların Çözümüne İlişkin Görüşleri.....	69
BÖLÜM V	79
SONUÇ VE ÖNERİLER	79
Sonuç.....	79
Öneriler.....	81
KAYNAKÇA	83
EK-1 Öğrenci Anketi	88

TABLolar	Sayfa No
Tablo 1 - Islahevinde Bulunan Çocukların Yaşlarına Göre Dağılımı.....	47
Tablo 2 - Çocukların Islahevine Gelmeden Önce Yaşadıkları Yerlere Göre Dağılımı.....	48
Tablo 3 - Islahevinde Bulunan Çocukların Öz Anne ve Babalarıyla Birlikte Yaşama Durumlarına Göre Dağılımı	49
Tablo 4 - Öz Anne Ve Babalarından Ayrı Yaşayan Çocukların Ayrı Yaşama Nedenlerinin Dağılımı.....	49
Tablo 5 - Islahevinde Bulunan Çocukların Annelerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı.....	50
Tablo 6 - Islahevinde Bulunan Çocukların Babalarının Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı.....	51
Tablo 7 - Islahevinde Bulunan Çocukların Annelerinin Mesleklerine Göre Dağılımı.....	52
Tablo 8 - Islahevinde Bulunan Çocukların Babalarının Mesleklerine Göre Dağılımı.....	52
Tablo 9 - Islahevinde Bulunan Çocukların Kardeş Sayılarına Göre Dağılımı.....	53
Tablo 10 - Islahevinde Bulunan Çocukların Ailelerinin Maddi Durumlarına Göre Dağılımı	54
Tablo 11 - Çocukların Bu Kurumda Bulunmalarına Sebep Olan Olayı İşleme Nedenlerine Göre Dağılımı.....	54
Tablo 12 - Islahevinde Bulunan Çocukların Suç İşledikleri Tarihteki Yaşlarına Göre Dağılımı.....	55
Tablo 13 - Çocukların Islahevine Girmeden Önceki Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı.....	56
Tablo 14 - Çocukların Islahevinde Aldıkları Genel Eğitime Göre Dağılımı.....	57
Tablo 15 -Islahevinde Bulunan Çocukların Aldıkları Genel Eğitimde Yaşadıkları Sorunlara ilişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	58
Tablo 16 - Çocukların Islahevinde Aldıkları Genel Eğitimde Yaşadıkları Sorunların Çözümüne İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	60
Tablo 17 - Çocukların Kuruma Gelmeden Önce Herhangi Bir Mesleki Eğitim Alma Durumlarına Göre Dağılımı.....	61

Tablo 18 - Çocukların Kuruma Gelmeden Önce Aldıkları Mesleki Eğitim Türüne Göre Dağılımı.....	62
Tablo 19 - Çocukların Kuruma Gelmeden Önce En Uzun Çalıştıkları İşe Göre Dağılımı.....	63
Tablo 20 - Çocukların Kurumda Aldıkları Mesleki Eğitim Alanlarına Göre Dağılımı..	63
Tablo 21 - Çocukların Şu Anda Çalıştıkları Alanlara Göre Dağılımı.....	64
Tablo 22 - Çocukların Kurumda Çalıştıkları En Uzun İşlere Göre Dağılımı.....	65
Tablo 23 - Çocukların Kurumda Aldıkları Mesleki Eğitimin Yararına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	66
Tablo 24- Çocukların Kurumda Edindikleri Mesleği İleriki Yaşantılarında Devam Ettirmelerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	66
Tablo 25 - Çocukların Mesleki Eğitim Aldıkları Okul ya da İşyerlerinde Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	67
Tablo 26 - Çocukların Mesleki Eğitim Aldıkları Okul Yada İşyerlerinde Yaşadıkları Sorunların Çözümüne İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	68
Tablo 27 - İslahevinde Bulunan Çocukları Kurumdaki Etkinliklere Yönlendirenlerin Dağılımı.....	69
Tablo 28 - İslahevinde Bulunan Çocukların Kurumda Katıldıkları Sanatsal Etkinliklere Göre Dağılımı.....	70
Tablo 29 - Çocukların İslahevinde Katıldıkları Sanatsal Etkinliklerde Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	71
Tablo 30 - Çocukların İslahevinde Katıldıkları Sanatsal Etkinliklerde Yaşadıkları Sorunların Çözümüne İlişkin Önerilerinin Dağılımı.....	72
Tablo 31 - İslahevinde Bulunan Çocukların Kurumda Katıldıkları Kültürel Etkinliklerin Dağılımı.....	73
Tablo 32 - Çocukların İslahevinde Katıldıkları Kültürel Etkinliklerde Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	73
Tablo 33 - Çocukların İslahevinde Katıldıkları Kültürel Etkinliklerde Yaşadıkları Sorunların Çözümüne İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	74
Tablo 34 - İslahevinde Bulunan Çocukların Kurumda Katıldıkları Spor Etkinliklerinin Dağılımı.....	75

Tablo 35 - İslahevinde Bulunan Çocukların Kurumda Katıldıkları Spor Etkinliklerine Ayrılan Saat Sürelerine İlişkin Görüşlerin Dağılımı.....	75
Tablo 36 - İslahevinde Bulunan Çocukların Kurumda Olmasını İstedikleri Spor Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	76
Tablo 37 - Çocukların İslahevinde Katıldıkları Spor Etkinliklerinde Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	77
Tablo 38 - Çocukların İslahevinde Katıldıkları Spor Etkinliklerinde Yaşanan Sorunların Çözümüne İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	77

ÖZET

Bu araştırmada Ankara Keçiören İslahevinde bulunan çocuklara verilen eğitim incelenmiştir. Araştırmanın amacı; örgün eğitim çağında bulunup da suça yönelen çocuklara ıslahevlerinde verilen genel ve mesleki eğitim ile eğitsel etkinliklerde yaşanan sorunlara ve bu sorunların çözümüne ilişkin ıslahevindeki çocukların görüşlerini ortaya koymaktır.

Araştırmaya katılanlar, Keçiören ıslahevinde bulunan hükümlü çocukların tamamıdır (76).

Araştırmanın amacını gerçekleştirmek için gereksinim duyulan verilerin toplanmasına yönelik olarak çocuklara uygulamak üzere anket geliştirilmiştir.

Anket dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgiler yer almaktadır. İkinci bölümde ıslah evinde verilen genel eğitim ile ilgili görüşlere ilişkin sorular, üçüncü bölümde ise ıslah evinde verilen mesleki eğitim ile ilgili görüşleri ortaya koyacak sorular ve dördüncü bölümde de ıslah evinde verilen eğitsel etkinlikler ile ilgili sorular bulunmaktadır.

Verilerin çözümlenmesinde frekans ve yüzde kullanılmıştır.

Araştırmanın en önemli bulguları; ıslahevinde bulunan çocukların büyük bir bölümünün şehirde yaşadığı ve ailelerinin alt sosyo-ekonomik düzeyde olduğu, çocukların, anne ve babalarının büyük bir çoğunluğunun ilkokul mezunu olduğu, ıslahevinde bulunan çocukların büyük bir kesiminin arkadaş etkisi ile suç işlediği, buradaki çocukların genel olarak eğitim düzeylerinin düşük olduğudur.

Çocukların kurumun olanakları doğrultusunda okul ve işyerlerine gidip genel ve mesleki eğitimlerine devam ettiği aynı zamanda birçok eğitsel etkinliğe katılabildiği anlaşılmaktadır. İslahevinde verilen eğitimde yaşanan sorunların büyük bir kısmının maddi imkansızlıklardan ve öğrencilerin eğitim seviyelerinin düşüklüğünden kaynaklandığı, çocukların bu kurumda buldukları süre içerisinde eğitimlerine devam ettikleri fakat bu kurumda kalma sürelerinin belli olmaması ve 18 yaşından sonra başka bir ceza evine gitmeleri durumunda aldıkları eğitimin yarım kaldığı, kurumda yeterli bir mesleki yönlendirmenin yapılmadığı, kurumda yararlanılan eğitsel etkinliklerin çok çeşitli olmasına karşın çocukların hepsinin bu etkinliklere katılamadığı ortaya çıkmıştır.

SUMMARY

In this research education given to the children in Ankara Keçiören Reformatory is examined. The purpose of this research is to unveil views of the children, who are on the ages of formal education, on problems of general and vocational education, and educational activities, and on solutions of those problems in reformatories.

Participants of the research are all of the delinquent juveniles (76) in the reformatory.

Research is conducted to collect due data in order to realize the purpose.

The questionnaire consists of four parts. In the first part, there are personal questions. In remaining parts, there are questions about views upon in turn general education, vocational education, and educational activities given in the reformatory.

Frequency and percentage are applied to analyze the data.

The most significant findings of the research are: most of the juveniles in the reformatory live in the city and their parents belong to sub socio-economic level; most of the juveniles' parents are primary school graduates; most of the juveniles committed criminal offence due to their friends; lastly, educational level of the juveniles are generally low.

It is understood that the juveniles maintain their general and vocational education by going to school and training and at the same time they are able to participate many educational activities as much as facilities of the reformatory potent. It appears that large part of the problems is derived from scarce resources of the reformatory and low educational level of the children. It is unfolded that the juveniles maintain their education until moving the reformatory away. However, their education sometimes is uncompleted due to the unclearness of period that those juveniles staying in the workhouse and possible move into another prison after 18 years old. It is seen that vocational orientation given in the reformatory is not satisfactory, and, lastly, that although educational activities in the reformatory are miscellaneous all of the juveniles cannot participate in them.

ÖNSÖZ

Suçta yönelen çocuklar, cezalarını ıslahevinde çekmektedirler Suç işleyen çocukların, ıslahevlerinde buldukları süre içerisinde eğitilerek ıslahına yönelik çalışmaların günün şartlarına göre yapılması gerekmektedir. Çocukların gerek ıslahevi yaşamına gerekse ıslahevi sonunda topluma uyumu sağlanmalıdır. Keçiören ıslahevinde çocukların eğitimi, öğretimi, iş ve sanat sahibi olmaları toplumsal nitelik kazanmaları için çaba harcanmaktadır.

Bu araştırmada birçok kişinin emeği ve desteği bulunmaktadır.

Bu araştırmada, değerli katkılarını sağlayan, zamanını esirgemeyen, yardımlarını gördüğüm, danışmanım Yrd. Doç. Dr. Yasemin Kepenekçi' ye teşekkür ederim.

Araştırmanın çeşitli aşamalarında değerli yardım ve katkılarını esirgemeyen Sayın Prof. Dr. Emine Akyüz'e, Sayın Prof. Dr. İlayet Aydın' a ve Sayın Prof. Dr. Meral Uysal'a teşekkür ederim.

Bu tezin hazırlanmasında desteğini ve yardımını unutmayacağım sevgili eşim Yücel Arslan' a teşekkür ederim.

Ayrıca başta Ankara Çocuk İslahevi Müdürü ve çalışanlarına yardımlarından dolayı teşekkür ediyorum.

Son olarak araştırma sırasında beni özveri ile dinleyen, sorularımı içtenlikle yanıtlayan Keçiören ıslahevinde bulunan çocuklara teşekkür ediyorum.

22.06.2004

Pınar (Serençelik) Arslan

BÖLÜM I

GİRİŞ

Suçlu çocukların, suç işleme nedenlerinin, kişisel ve sosyal çevreden kaynaklanan ve suç işlemelerine ortam hazırlayan faktörlerinin belirlenmesi; hem çocuk suçluluğunun daha gerçekçi yorumlanması ve suçun önlenmesi yönündeki çalışmalara katkıda bulunması, hem de çocukların yeniden eğitim ve toplumsallaşması açısından önemle üzerinde durulması gereken bir konudur.

Toplumsal bir varlık olması nedeniyle, suça yönelen insanlar toplumdaki diğerlerinden ayrı yaşayamazlar. Yaratılış itibarıyla insanların hiçbirisi diğerine huy, karakter ve diğer yönlerden benzeyemez. İnsanlar toplumun değer normlarına, hukuk kurallarına uyarak toplumun düzeninin korunmasına katkıda bulunarak huzur içinde yaşamak isterler. Bazen de bilerek ya da bilmeyerek toplumun normlarına, hukuk kurallarına aykırı hareket ederler. Bu durumda işledikleri suça göre cezalandırılırlar. Cezalarını çektikleri süre içerisinde eğitimleri devam etmektedir. Her suçlunun, suçunun gerektirdiği cezayı çektikten sonra topluma o toplumun bir ferdi olarak döneceği düşünülerek, cezaevi ortamı dışı hayatın özelliklerine göre düzenlenmeye çalışılmaktadır.

Bu tezde Keçiören İslahevinde bulunan çocukların genel ve mesleki eğitimi ile katıldıkları eğitsel etkinlikler incelenmiştir.

Problem Durumu

Tarihi süreç içerisinde toplumlar, ulaştıkları eğitim seviyesine, ekonomik toplumsal ve politik gelişmişlik düzeylerine göre suç, suçluluk ve dolayısıyla suçluların eğitimi konusunda farklı çözüm yollarına başvurulmuştur.

Suç, tarih boyunca tüm toplumlarda rastlanan sosyal bir olgudur. Bu olgu sosyal yaşamın bir sonucu olduğundan suçun algılanış biçimi, hangi eylemlerin suç sayılması gerektiği, suç işleyen kişilere karşı nasıl bir toplumsal savunma mekanizmasının geliştirileceği gibi sorunlara her toplum tarih boyunca farklı farklı çözümler getirmeye çalışmıştır. Önceleri suç işleyen bireylerin toplumdaki dışlanması sonucunu doğuracak cezalar verilmekte iken günümüzde insan haklarına saygılı ve suç işleyen bireyi topluma yeniden kazandırma amacı taşıyan çözüm arayışlarına gidilmektedir (Saldırım, 2001, 279).

Toplumlar geliştikçe onu teşkil eden hak ve hürriyetlerin de birtakım kurallara bağlı kalması fikri benimsenmiştir. Aksi davranış bundan sonra suç olarak kabul edilmiş ve karşılığı olan yaptırım, yani cezalandırma ortaya çıkmıştır(Turgut, 1986, 39).

Suçun yarattığı sosyal tepkiye ceza denilir. Bu anlamda kullanıldığı taktirde, ceza kelimesine biri dar, öbürü geniş iki anlam verilmektedir. Dar anlamda; öteden beri ve genel olarak ifade edilen manası ile cezadır. Suçlunun çarptırıldığı ceza bir aşağılama, gururunu kırma, kısaca suçlunun şahsiyetinin bütünlüğüne yönelen bir zedeledir (Bruhl,1984, 289).

Bir gün topluma tekrar, toplumun bir üyesi olarak geri döneceği düşüncesiyle, işlediği suça karşılık verilecek cezanın nasıl olacağı da uzun uzun düşünülen konular arasındadır. Cezaların uzun ya da kısa olması caydırıcılık açısından değerlendirilmektedir. Bununla birlikte suçluların tehlikeli olup olmamasına göre suçlulara uygulanacak ıslah programında değişiklik yapılması gereği ortaya çıkmaktadır (Kunter, 1943, 486).

Toplumların gelecekte sağlıklı bir şekilde yaşamlarını sürdürmeleri iyi yetiştirilmiş çocukların varlığına bağlıdır. Çocuk , her yaşta ve her düzeyde korunması gereken toplumsal bir varlıktır.

Toplumların önemli sosyal sorunlarından birisi de “çocuk suçluluğu” sorunudur. Çocuk suçluluğu üzerinde derinlemesine araştırmalar yapmak gerekmektedir. Yetişkin suçluluğunu önlemede çocuk suçluluğunu önlemenin önemli bir payı vardır (Erem, 1987, 244).

Aile, toplumun ünitelerinden biri olarak içinde bulunduğu toplumun her durumundan etkilenecektir ve onun tüm değerlerini nesilden nesile geçirecektir. Çocuk, ailenin bir üyesi olarak kişiliğini toplumsal davranışlarını, değerlerini, ahlak yargılarını her şeyden önce ailesi içinde aldığı eğitimle elde edecektir. İşte bu nedenle ailedeki düzensizlikler her zaman çocukları etkileyecek ve bazen de onları suça yönelecek kadar zedeleyebilecektir (Günçe, 1983).

Anayasa'nın “ Aile, Türk toplumunun temelidir. Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar”. Şeklinde ifade edilen 41. maddesi ile çocukların korunması Anayasal düzeyde sağlanmıştır.

Suç özellikle, çocuk ve gençlerde değişmekte ve gelişmekte olan çeşitli kişilik yapıları üzerinde, birbirleri üzerinde karşılıklı etkileri olan birçok nedenlerden oluşmaktadır. Başka bir deyimle, suçların biyolojik, psikolojik ve sosyolojik olarak gruplandırılabilir birçok nedeni vardır (Köknel,1979; akt.Türkeri, 1995, 21).

Çocukluk ve gençlik dönemlerinde işlenen suçların nedenleri çok çeşitlidir. Çocuklukta işlenen suç kendi kimliği içinde birbirini etkileyen çok sayıda neden ve etmenin ürünüdür. Bu etmenler, çocuğun yapısı, özellikleri ve yeteneklerine ilişkin etmenler, çocuğun yetiştiği aile yapısı, aile içi düzensizlikler, çocuğun ve ailenin içinde yaşadığı çevre ve yaşam koşullarıdır. Bu etmenler, birbirleriyle sıkı sıkıya ilişkili olarak sonucu belirler. Kimi zaman bir etmen, kimi zaman başka bir etmen ağır basar. Ancak sonuç, tüm etmenlerin bir bileşkesi olarak ortaya çıkar (Yücel,1989).

Görüldüğü gibi suçlu çocuk yoktur, suça itilen çocuk vardır. Suça yönelen çocuk, ailedeki ve toplumdaki düzensizliklerin bedelini ödeyen, sonra da topluma ödeten çocuktur. Suçlu denen çocuk daha baştan, vazgeçilmez birçok hakından yoksun bırakılan, dolayısıyla yasa dışı yollardan hakkını almaya zorlanan çocuktur. Ezilmişliğine, itilmişliğine bilinçsizce tepki gösteren çocuktur (Yörükoğlu, 2000, 212).

Suçlu çocukların, suç işleme nedenlerinin, kişisel ve sosyal çevreden kaynaklanan ve suç işlemelerine ortam hazırlayan faktörlerinin belirlenmesi; hem çocuk suçluluğunun daha gerçekçi yorumlanması ve suçun önlenmesi yönündeki çalışmalara katkıda bulunması hem de çocukların yeniden eğitim ve toplumsallaşması açısından önemle üzerinde durulması gereken bir konudur.

Çağdaş ve uygar yaşamın gelişmesindeki en önemli olgu eğitimidir. Çocuk suçluluğu ile ilgili çalışmalarda da temel yaklaşım eğitimidir. Toplumların görevi olan kültürlerini sürdürmek ve geliştirmek, yetismekte olan kuşağın eğitim ve öğrenimi ile olur. Eğitim çocuk doğar doğmaz ailede başlar, okul içinde ve dışında yapılan eğitim ve öğretimle birlikte yaşam boyu sürer (Yavuzer, 1982, 244).

17. yüzyılda Victor Hugo, “ Bir okulun yapılması, bir hapishanenin kapanması demektir” sözüyle eğitim ve suçluluğun arasında doğrudan bir ilişki bulunduğunu vurgulamıştı. Birçok araştırmada da okul, çocuk suçluluğunu yok edici bir kurum olarak sunulmuştur.

Sonuç olarak, bir toplumsallaştırma kurumu olarak okulun işlevi büyüktür. Okul, bir sosyal kurum olarak gerektiğinde aile ve yakın çevrenin veremediği olumlu etkileşim ortamını hazırlayan, bu boşluğu dolduran bir kuruluştur. Okul, bu önemli işlevini gereği gibi yerine getirebildiği ölçüde başarılı sayılır. Okul öğrenimiyle çocuk suçluluğu arasındaki ters orantı bu kurumun uyum sürecindeki etkinliğini kanıtlamaktadır.

Suçluların ıslahına yönelik sistemlerin tarihi süreç içerisinde üç aşamadan geçtiği ileri sürülmektedir. Bunlardan birinci aşama olan ölç alma; on sekizinci yüzyıla kadar devam etmiştir. İkinci aşamada ise suçluların ıslahında öngörülen hapsedmek gerçekleştirilmiştir. Islah sisteminde en

gelişmiş aşama olarak suçlu kişinin yeniden toplumsallaştırılması üçüncü aşama olarak ortaya çıkmaktadır (Uluğtekin, 1991, 9-10). Mahkumların ceza evlerinde buldukları süre içerisinde eğitilerek ıslahına yönelik çalışmaların günün şartlarına göre yapılması gerekmektedir. Mahkumların gerek cezaevi yaşamına gerekse mahkumiyet süresi sonunda topluma uyumu sağlanmalıdır.

Çocuklar, işledikleri suçtan dolayı cezalandırılır ve topluma yeniden kazandırılmak üzere ıslahevlerine yerleştirilirler. Suçu işlediği zaman 11 yaşını bitirmiş olup da 15 yaşını bitirmeyen ve cezanın çektirilmesine başlandığı anda 18 yaşını doldurmayan küçüklerin cezaları ıslahevlerinde çektirilir (Adalet Bakanlığı Genelgesi, 1994).

Bu ıslahevlerinde, çocukların eğitimi, öğretimi, iş ve sanat sahibi olmaları, toplumsal nitelik kazanmaları için çaba harcanmaktadır (Yavuzer, 1982, 450). ıslahevlerinde verilen genel ve mesleki eğitimin amacı; bu çocukları eğiterek kendilerine, ailelerine ve topluma faydalı insanlar haline getirmek, bu çocukların iş ve meslek sahibi olmalarını sağlamaktır.

ıslahevlerinde verilen eğitimin amacı; bireyi sadece anti – sosyal dürtülerden arındırmak değil aynı zamanda onu anti – sosyal davranışa iten kötü çevresel koşulları ortadan kaldırmaktır. Suçlu çocukların iyileştirilmesinde en iyi yöntem, çocuğu suçun işlenmesinden sonra kurum içerisinde eğitmektir. (Yavuzer, 1982, 440).

Bu araştırmanın problemi, ıslahevlerinde verilen genel ve mesleki eğitim ile eğitsel etkinlikleri ortaya koymaktır.

Amaç

Bu araştırmanın amacı; Keçiören ıslahevindeki çocukların, ıslahevlerinde verilen genel ve mesleki eğitim ile eğitsel etkinliklere ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Bu amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

Keçiören İslahevindeki çocukların,

- 1- Demografik özelliklerine göre dağılımı nasıldır?
- 2- İslahevinde verilen genel eğitimde yaşanan sorunlara ve bu sorunların çözümüne ilişkin görüşleri nelerdir?
- 3- İslahevinde verilen mesleki eğitimde yaşanan sorunlara ve bu sorunların çözümüne ilişkin görüşleri nelerdir?
- 4- İslahevindeki eğitsel etkinliklerde yaşanan sorunlara ve bu sorunların çözümüne ilişkin görüşleri nelerdir?

Önem

Hangi nedenle olursa olsun, suç işleyen kişilerin de insan olduğu; insana insan olduğu için değer verilmesi, hiçbir insanın değersiz olmadığı ve bilerek ya da bilmeyerek işlediği bir suçtan dolayı gözden çıkarılamayacağı; toplumdan soyutlanarak dışlanamayacağı ve ölüme terk edilemeyeceği görüşü ağırlık kazandığı andan itibaren suçluların eğitilerek yeniden topluma kazandırılması çalışmaları başlamıştır. Bu doğrultuda cezaevleri ve ıslahevleri yeniden düzenlenmiş, personelleri eğitilmiş ve halk bilinçlendirilmiştir.

Bu araştırmanın bulguları ile kurumda ıslah edilen çocukların ıslahevinde uygulanan mesleki ve genel eğitim ile eğitsel etkinliklerin sorunlarına ve çözüm önerilerine ilişkin görüşlerini ortaya koyduğu ve bu alanda yapılan ilk çalışma olması nedeniyle daha sonraki araştırmalara kaynaklık edebileceği için önemlidir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma,

1. Ankara Keçiören İslahevinde bulunan çocuklar ile,
2. Ankara Keçiören İslahevinde bulunan çocukların bu kurumda verilen eğitime ilişkin görüşleri ile sınırlıdır.

Tanımlar

Genel Eğitim: İslahevinde bulunan çocukların, temel bilgi ve beceriler kazanmak üzere aldıkları eğitimidir.

Mesleki Eğitim: İslahevinde bulunan çocukların, kurumda buldukları sürece, bir meslek edinmek amacıyla okul yada işyerlerinde aldıkları eğitimidir.

Eğitsel Etkinlikler: İslahevinde bulunan çocukların, kurum içerisinde katıldıkları sanatsal, kültürel ve sportif etkinliklerin tümüdür.

Suçlu Çocuk: Bir ceza hukuku normunu ihlal ederek, haklarındaki mahkeme kararı kesinleşmiş ve suç işlediği anda 18 yaşından küçük çocuklardır.

Çocuk İslahevi: Suçu işlediği zaman 11 yaşını bitirmiş, 15 yaşını bitirmemiş, cezası kesinleşmiş ve cezasının çektirilmesine başlandığı anda 18 yaşını doldurmamış çocukların yeniden eğitiminin sağlandığı kurum.

Kurum: Keçiören İslahevi

BÖLÜM II

ÇOCUK SUÇLULUĞUNUN KAVRAMSAL VE HUKUKSAL ÇERÇEVESİ

Bu bölümde suç ve ceza, çocuk, çocuk ve suç, çocuk suçluluğunda ailenin yeri, çocukları suça iten etmenler ile ıslah evleri konuları tartışılmıştır.

Suç ve Ceza

Suç, tanımlanması kolay olmayan bir kavramdır. Bunun nedeni; suçun, tarihsel süreç içerisinde gerek zamandan zamana ve gerekse de mekandan mekana, hatta aynı zaman dilimi içerisinde toplumdan topluma değişik tanımlar almış olmasıdır. Örneğin, Emile Durkheim suçu, toplumsal ve kolektif şuurun önceden belirlenmiş iradesine aykırı hareket olarak tanımlamaktadır. Lambrosso ise suçu, doğum ve ölüm gibi çok tabii bir olay olarak belirtmekte ve toplumda görülebilecek ve görülmesi gereken bir durum olarak belirtmektedir (Kök, 2002, 91).

Hukuksal açıdan "suç" kavramı farklı unsurlara dayanılarak açıklanmaya çalışılmıştır. Yılmaz' a (1996) göre suç, " Hukuk kurallarının yasakladığı ve yapılmasına veya yapılmamasına cezai yaptırım bağladığı eylemdir".

Her ne kadar tanımı zaman ve topluma bağlı olarak değişse de suç evrensel bir olgudur. Şuçu belirleyen, bireyin o toplumun içinde yürürlükte olan kurallara aykırı düşmesidir (Gürsel,1992, 2). 19.yüzyılın başında kanuni çerçevenin meydana getirilmesinde, cezaların bir sıraya dizilmesi sonucunu doğuran, suçluların ve cezaların kanuniliği prensibi hakim olmuştur (Tosun, 1967, 21).

Modern ceza hukuku yönünden suç, her şeyden önce kaynağını insandan alan bir fiilden ibarettir (Toroslu, 1990, 55). Hukuksal bir olay olduğu kadar toplumsal bir olay da olan suç, çoğu zaman çeşitli etkenlerin meydana

getirdiği uygunsuz sosyal ortamların ürünüdür. Korunmaya muhtaç, fiziksel ve zihinsel gelişimlerini tamamlayamamış, toplumun onları eğitmekle yükümlü olduğu çocukların suç işlediğinden değil, ancak toplumun onları suça ittiğinden söz edilebilir (Saldırım, 2001, 279).

Ceza, yani sevgi yitimi korkusunun normal vicdan gelişimi için elverişli bir etken sayılmayacağına hiç kuşku yoktur. Çağımıza düşen görev, cezaya hiç yer vermeyen eğitim yöntemlerini yavaş yavaş geliştirmektir. İçinde yaşadığımız toplumsal ve sosyo – psikolojik koşullarda cezasız bir eğitim henüz düşünölebilecek gibi değildir. Ancak, geçmiş yüzyıla göre eğitimde pek çok bakımdan bir düzelmenin gerçekleştiği de kuşkusuzdur (Zulliger, 1991, 39).

İnsanlık tarihinde, grup halinde yaşanmaya başlandığından bu yana suç ve suçlular bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Tarihi süreç içerisinde toplumlar, ulaştıkları eğitim seviyesine, ekonomik toplusal ve politik gelişmişlik düzeylerine göre suç, suçluluk ve dolayısıyla suçluların eğitimini farklı biçimlerde yorumlama yoluna gitmişlerdir. Suçun ortaya çıkış nedenlerinin sistemli bir biçimde açıklanmaya çalışılmasına 18.yüzyılın sonlarında başlanmıştır. Bugün ise, suçun toplumsal ve bireysel yönleri araştırılarak bireyi suça iten nedenlerden hareketle suçluluğun önlenmesi ve suçluların yeniden eğitilmesi yönüne ağırlık verilmektedir (Özkan, 1998, 1).

Çocuk Kavramı

Biyolojik olarak çocuk ergenlik çağından önceki birey olarak tanımlanabilir. Çocuk, gelişen bir insan yavrusu, olgunlaşmamış, "reşit" sayılmayan küçük yurttaştır. Ancak çocukluk üst sınırı belirsiz bir çağdır. Ceza yasalarına göre 12 yaşından küçükler işledikleri suçlardan sorumlu tutulamazlar. Çocukluk oyun ve öğrenim yıllarını kapsayan tüketici dönem olarak tanımlanırsa, üst sınır bazen 12 yaş bazen de 25 yaş olarak belirlenmiştir. İş yasaları ülkemizde 12 yaşından küçüklerin çalıştırılmasını yasaklamıştır. Yurttaşlık yasasına göre çocuklar evlenemez. Ancak 12 yaşından önce çalıştırılan çocuklar olduğu gibi, yasak erişkinlik yaşı olan 18

yaşından önce evlendirilenler de çoktur. Bedensel ve zihinsel gelişme ölçü olarak alınınca, ergenlik belirtilerinin başlamasıyla çocukluktan gençliğe adım atılır. Ancak bunun da kesin bir sınırı yoktur. Kızlar erkeklerden ortalama bir yıl önce ergenliğe ulaşırlar. Büyüme ve olgunlaşmanın kişiden kişiye değişmesi nedeniyle, bu geçiş 11 ile 15 yaşları arasında olabilir. T.C Medeni Kanununa göre reşit olma yaşı 18'dir. Batı ülkelerinde bu yaş hem ceza sorumluluğu hem de çalışmaya erken başlama yaşı olarak benimsenmiştir (Yörükoğlu, 2000, 13-14).

Çocuk ve Suç

Toplumların önemli sosyal sorunlarından birisi de “çocuk suçluluğu” sorunudur. Temel eğitim sonrasında örgün eğitim hizmetlerinden yeterince yararlanamayan; toplum ve aile içinde gelişmelerine hiçte uygun olmayan sağlıksız koşullarda yaşayan ve çalışan; yaşamlarını sokakta sürdüren; dilencilliğe, fuhuşa, uyuşturucu kullanmaya alıştıırılan çocuk ve gençler, özel ilgi ve eğitime gereksinim duyan risk gruplarını oluşturmaktadır. Bu çocuklar ve gençler fiziksel, cinsel, duygusal her türlü istismara açık ve suça yönelme tehlikesiyle karşı karşıyadırlar (Türkeri, 1995, 20).

Özellikle İkinci Dünya Savaşından bu yana çocuklar tarafından işlenen suçların arttığı ve bir sosyal sorun olarak ortaya çıktığı gözlenmektedir. Sanayileşmeye koşut olarak hızla büyüyen kentlerde gençler arasında çalma, soygun, yaralama, adam öldürme, evden kaçma, içki ve uyuşturucu kullanımı, cinsel saldırılar ve çeşitli yasak çiğnemeler yaygınlaşmaktadır (Yörükoğlu, 1987).

Toplum olarak çocukların suç işlememeleri için gerekli sosyal, ekonomik, eğitsel politikaların ciddi şekilde saptanarak, kararlılık içerisinde uygulanmasına çalışılması gerekmektedir. Bu konuda Sadece kamu kuruluşlarına değil, bugünkü çoğulcu demokrasinin tanımına uygun olarak toplumun her kesimine önemli görevler düşmektedir. Bu konuda yapılması gereken en öncelikli işlerden biri de toplumun çocuk hakları konusunda bilinçlendirilmesidir (Saldırım, 2002, 243).

Çocuk Suçluluğu ve Aile

Aile, çocuğun beslenme barınma, sağlık, sevgi, güven ve eğitim gibi temel gereksinimlerinin karşılandığı bir kurumdur. Ailenin çocuğun bu gereksinimlerini karşılayabilmesi büyük ölçüde ekonomik ve kültürel açıdan belli bir düzeye erişmesine ve aile içi ilişkileri'nin sağlıklı bir biçimde yürütmesine bağlıdır. Yapılan birçok araştırma en iyi kurum bakımının dahi çocuğun fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimine uygun olmadığını ortaya koymuştur. Kurum bakımının çocuğun kendi ailesi içinde korunmasından daha pahalı olduğu da bir gerçektir. Bu nedenle çağdaş hukuk sistemleri çocuğun aile içinde korunmasına büyük önem vermekte, kurum bakımına yalnızca zorunlu hallerde başvurulmasını öngörmektedirler. Türk Hukuk Sistemi de çocuğun aile içinde korunmasını ön plana almıştır (Konanç, 1983, 5).

Bir ailenin ekonomik yetersizlikler içinde olması demek, konut şartlarının, beslenmenin, sağlık şartlarının, eğitimin yetersiz olması demektir. Bu şartlar içinde yetişen çocuklar sıkıntı, aşağılık duygusu, engellenmeler içinde bocalayacaklar, güçlü ve güvenli kişilik özellikleri kazanamayacaklardır. Ailelerin gelir düzeyini yükseltmek için annelerin çalışmaya başlaması ile çocuk suçluluğu arasındaki ilişki de incelenmiştir. Bazı araştırmacılar (Nye, 1958) " anne denetimi ve ilgisinden uzak kalan çocuklarda suça yönelme daha fazla olmaktadır" derken diğerleri (Andry) " suçlulukla anne çalışması durumu arasında anlamlı bir ilişki yoktur " demektedir. Ailelerin sık sık yer değiştirmesi ve göçlerle çocukların suça yönelmesi arasındaki ilişkiler de incelenmiş ve sonuçta , geleneksel değerlere bağlı tutucu ortamlardan büyük şehirlere göç eden ve şehirlerde az gelirlilerde çalışarak ekonomik yetersizlikler içinde kötü konut ve mahallelerde yaşayan ailelerde çocukların ve gençlerin suça eğilimlerinin arttığı bulunmuştur (Günçe, 1983).

İnsan yaşamı üzerinde, doğumdan önce başlayan ve ilk gelişim yıllarından ömrünün sonuna dek etkisini sürdüren bir kurum olarak aile, fizyolojik olduğu kadar ekonomik ve toplumsal yönleriyle de kişiyi, ruhsal

gelişimi, oluşumu ve davranışları açısından biçimlendirip yönlendirir. Toplumun kültürel değerlerini bir kuşaktan diğerine aktarılması biçimindeki temel eğitimsel işlevinin yanında, aile, çocuğun yaşamında etkin bir toplumsallaştırma kurumudur (Yavuzer, 1982, 201). Aile sevgisinden yoksun büyüyen çocuğun hayatı güçlüklerle doludur. Küçük ve çelimsiz olduğu zamanlarda ihtiyacı olan koruma ve yardıma güvenemez. Kendi başının çaresine bakmak zorundadır. Uzun zaman aç, bakımsız ve yalnız kalabilir (Günçe, 1972, 52).

Çocukların iyi yetiştirilmelerinden ilk olarak aile sorumludur. Aile, çocuğun bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden iyi bir şekilde gelişmesine olanak sağlamalıdır. Aile bu görevi yerine getiremediğinde, devlet bu görevi yerine getirmekle yükümlüdür.

Sonuç olarak, çevresel şartlar ve bir çocuğun kişilik gelişmesine yaptığı etkiler içinde aile belki de en önemli ve en temel etmendir. Ancak suçlu çocuklar sadece aile ilişkilerindeki düzensizlik ve bozuklukların eseridir denemez. Buna karşın en azından temel gereksinimlerini sağlayacak ekonomik koşulları olan düzenli bir aile ortamı içinde ilgi, sevgi ve denetim eksikliği olmadan yetişen çocukların suç işlemleri en az düzeye indirgenebilir.

Çocuk Hakları Sözleşmesine göre, çocuğun yetiştirilmesinde birinci öncelik anne babalardadır. Sözleşmenin en önemli ilkelerinden birisi çocuğun kendi ailesi yanında yetişmesi çocuktan öncelikle anne babanın sorumlu olması ve çocuğun ailesinden ayrılmasının en son başvurulacak çare olarak gündeme gelmesidir. Bu konuda gelişmiş ülkelerde çocuk mahkemeleri aktif rol oynamakta ve çocuğun ailesiyle yaşama veya ailenin yanında olma kararı çocuk mahkemeleri yetkin olmasına karşın ancak İstanbul, Ankara, İzmir ve Trabzon gibi sadece 4 ilimizde Çocuk mahkemeleri olması olayı pratikte mümkün kılmamaktadır (Polat, 1997, 80).

Çocukları Suça İten Etmenler

Suç ve suçluluk sadece hukuksal bir sorun olmayıp, sosyal bir olgu olduğu suçlunun psiko – sosyal özelliklerinden arındırılarak konunun incelenemeyeceği görüşü kabul edilmektedir. Bu görüş çocuk suçluluğu açısından daha da önem kazanmaktadır. Tüm bu nedenlerle çocuk suçluluğu sadece devleti ve hukukçuları değil, eğitimcileri, sosyal hizmet uzmanlarını, psikologları, politikacıları ve yöneticileri olmak üzere tüm toplumu ilgilendiren bir konudur (Yücel, 1989).

Çocukları ve gençleri suça iten nedenler bugün çok iyi bilinmemektedir. Batı toplumlarında çocuk suçluluğu sanayileşme ile orantılı olarak artış göstermiştir. Hiç kuşkusuz sanayileşme hızlı ve düzensiz kentleşmeyi birlikte getirir. Onun ürünü olan işsizlik, gelir dağılımında eşitsizlikler, geleneklerin sarsılması, özellikle çocuk ve genç nüfusun artışı suça eğilim yaratır. Bu toplumsal etkenlerin ailelerde ve bireylerde yarattığı doyumsuzluklar, umutsuzluk ve çaresizlik duyguları, suça yatkınlık yaratmaktadır. Ayrıca köyden kentte göçen ailelerdeki uyum güçlükleri, güç koşullarda verilen yaşam savaşı da çocukların üzerinde olumsuz etki yapmaktadır (Yörükoğlu, 2000, 212).

Sadece ailedeki şiddeti önleme ele aldığı anda, yüksek risk içeren aileler düzenli aralıklarla değerlendirilmeli, yardım ve müdahale amacıyla, aile ortamındaki olumsuz değişiklikler belirlenmelidir (Browne, 1999, 277).

Kurumlarda, anasız babasız büyümüş çocuklar ve gençler arasında suça yatkınlık kolay gelişmektedir. Nitekim, batı ülkelerinde, suç işleyen gençler arasında yapılan incelemelerde çoğunun aile yuvası dışında yetişmiş çocuklar olduğu ortaya çıkmaktadır (Yörükoğlu, 2000, 212).

Analı babalı evlerde büyüyen çocuklarda suç işleyebilirler. Bu aileler incelendiğinde, baskılı eğitim, dayak ve sevgi yetersizliğinin en belirgin özellikler olduğu görülmektedir. Geçimsizlik sürekli karı koca kavgası, babanın içkisi, işsizliği de sık görülen durumlar olarak dikkati çekmektedir (Yörükoğlu, 2000, 212).

Çocukluk ve gençlik dönemlerinde işlenen suçların nedenleri çok çeşitlidir. Çocuklukta işlenen suç kendi kimliği içinde birbirini etkileyen çok sayıda neden ve etmenin ürünüdür. Bu etmenler, çocuğun yapısı, özellikleri ve yeteneklerine ilişkin etmenler, çocuğun yetiştiği aile yapısı, aile içi düzensizlikler, çocuğun ve ailenin içinde yaşadığı çevre ve yaşam koşullarıdır. Bu etmenler, birbirleriyle sıkı sıkıya ilişkili olarak sonucu belirler. Kimi zaman bir etmen, kimi zaman başka bir etmen ağır basar. Ancak sonuç, tüm etmenlerin bir bileşkesi olarak ortaya çıkar (Yücel, 1989).

Yeterince sosyal öz benliğe kavuşmamış çocuklarda görülen suç davranışlarını, çocuğun içinde bulunduğu olumsuz çevre koşullarından ve kritik gelişim dönemlerinden soyutlanarak, ona yalnızca suçlu gözüyle bakmak akılcı ve insancıl değildir. Bu nedenle çocuk tarafından işlenen bir suçun sadece ceza hukuku açısından değerlendirilmesi gerçekçi bir yaklaşım olmayacaktır. Çocuk suçluluğu hukukçular kadar, uzmanları ve eğitimcileri de ilgilendiren psiko-sosyal bir konudur (Ertosun, 2002, 9).

Suçlu çocukların, suç işleme nedenlerinin, kişisel ve sosyal çevreden kaynaklanan ve suç işlemelerine ortam hazırlayan faktörlerinin belirlenmesi; hem çocuk suçluluğunun daha gerçekçi yorumlanması ve suçun önlenmesi yönündeki çalışmalara katkıda bulunması, hem de çocukların yeniden eğitim ve toplumsallaşması açısından önemle üzerinde durulması gereken bir konudur. Sürekli fakirlik içinde, yetersiz konutlarda kötü sağlık koşullarında yaşayan, uygun bir biçimde beslenemeyen çocukların, mutlu ve sağlıklı yetişkinler haline gelmesi konusunda çok az ümit vardır (Lynch, 1999, 1).

Köyden kente göç, kentlerde oluşan gecekondu bölgeleri ve yaşamı, buralardaki eğitim yetersizliği, işsizliğin yarattığı gerilim, ailelerin ilgisizliği gençleri suça yönelten nedenler arasında yer almaktadır.

Çocukların istismar edilmeleri de ileride suç işlemelerine neden olabilmektedir. Genel olarak 18 yaşın altında bulunan çocuklara karşı aktif olarak girilen ve onların fiziksel, duygusal, zihinsel ve toplumsal gelişmelerini zedeleyen her türde eylemler çocuk istismarı olarak, onların beslenme, bakım, gözetim eğitim gibi ihtiyaçlarının karşılanmaması gibi durumları da çocuk ihmali olarak ele alınmaktadır (Zeytinoğlu, 1999, 111).

Duygusal yönden ihmal de çok önemlidir. Çocuğa sevgi göstermeme, yani sevgi yoksunluğu, çocuğa önem vermeme, tehdit edici şekilde davranma ve çocuğu reddetme, duygusal ihmalde rastlanan durumlardır (Bilir, Arı, Dönmez, Güneysu, 1999, 9-10).

Çocuğun gelişmesi sonunda dinamik bir süreçtir. Bu süreçte kişinin kendisinden kaynaklanan yetersizlikleri ile çevrenin güç ve zor şartları sayısız nicelikteki kombinasyonlar sonucu çocuğu suça yöneltebilir (Yücel, 1989).

Sonuç olarak, ailelerin ilgisizliği, eğitimden yoksun kalma, kentlerde oluşan gecekondü bölgeleri ve yaşamı, ekonomik yetersizlikler, gerek fiziksel gerekse duygusal yönden istismar edilmeler vb. olumsuz şartlar çocukları suça yöneltebilir.

Suçta Yönelmiş Çocuklar İle İlgili Hukuksal Düzenlemeler

Suçta yönelmiş çocuklar ile ilgili hukuksal düzenlemeleri; çocuk hakları sözleşmesi, çocuk mahkemeleri ve çocuk mahkemeleri kanunu ve çocuk adalet sisteminde modeller olarak üçe ayırabiliriz.

Çocuk Hakları Sözleşmesi

İnsan haklarının gündemde olduğu bu çağda çocuklar, toplumun en büyük ve en savunmasız grubunu oluşturmaktadırlar. Çocuk Hakları Sözleşmesi çocukların haklarını korumaya yönelik en geniş uluslar arası sözleşmedir.

Çocuk Hakları Sözleşmesi, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 20 Kasım 1989 tarihinde kabul edilerek 2 Eylül 1990 tarihinde yürürlüğe konulmuştur. Kongre hem sivil hem de politik alanda ekonomik sosyal ve kültürel haklar açısından Uluslararası İnsan Hakları'nın uygulamalı tek çalışmasıdır. Anlaşmaya göre devletler bu haklara saygı göstereceklerini imza

koyarak kabul etmektedirler. Çocuk Hakları Sözleşmesi halen varolan en geniş uluslar arası kabul görmüş ve katımlı sözleşmesidir (Polat, 1997, 19).

Başlıca insan hakları belgelerinden biri olan Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi; dünya çocukları adına dayanışmaya yönelik bir taahhüt üzerine tesis edilmiştir. Bu antlaşma, diğer insan hakları belgeleriyle karşılaştırıldığında, çok kısa bir sürede ve çok sayıda ülkenin bağlayıcı antlaşması olarak kabul edilmiş ve onaylanmıştır (Khanna, 1998, 202).

Çocuk Hakları Sözleşmesinde; çocukların yaşamsal, gelişme, korunma ve katılım hakları yer almaktadır. Çocuk hakları üzerinde evrensel görüşleri yansıtmaktadır. Özetle bu sözleşme, çocukların korunması, bakımı ve bunlara dengeli olarak çocuklara özgürlük veya kendilerini gerçekleştirme şansı vermektedir. Bu sözleşme ile çocuklar, hareket özgürlüğü, kurumsallaşma, inanç özgürlüğü, bağımsızlık gelişimi kazanmıştır (Çelen, 1997, 353).

Çocuk hakları Sözleşmesi , çocukların korunması ve gözetiminde temel rolü aile ve ebeveynlere yüklemekte, devlete ise ailenin bu görevleri yerine getirmesine yardımcı olmak düşmektedir. Ayrımcılık yapılmaması anlaşma için en önemli konudur. Çocuklar herhangi bir ayırım yapılmaksızın tüm haklardan; renk, cinsiyet, dil, din, politik veya diğer konulardaki görüşleri ulusal etnik veya sosyal köken, doğuştan veya başka statüleri nedeniyle bir ayırım olmadan yararlanabilmelidir (United Nations, 1991, 4).

Anılan sözleşmedeki haklar şu şekilde kategorize edilebilir.

- 1- Genel Haklar (yaşam hakkı, işkence görmeme hakkı, din, düşünce, ifade özgürlüğü, bilgi edinme hakkı ve özel hayata ilişkin haklar gibi),
- 2- Koruyucu önlemler gerektiren haklar (ekonomik ve cinsel sömürüye karşı tedbirler, uyuşturucuya karşı koruma, diğer suiistimal hallerine ve ihmale karşı tedbirlere ilişkin düzenlemeler),
- 3- Çocukların sivil statülerine ilişkin hakları (milliyetini kazanma ve kimliğini koruma hakkı, ailesiyle birlikte kalma ve ailesine yeniden kavuşma hakkı gibi),

- 4- Gelişime ve refaha ilişkin haklar (makul yaşam standardında yaşama hakkı, sosyal güvenlik ve sağlık hakkı, temel ihtiyaçlara ilişkin haklar, eğitim hakkı gibi),
- 5- Özel durumlara ilişkin haklar (engelli, mülteci, öksüz, yetim çocukların korunmasına, evlat edinilmelerine, rehabilitasyonuna ve 15 yaşından önce askere alınma yasağına ilişkin düzenlemeler),
- 6- Anlaşmanın yerine getirilmesini, uygulanmasını gözlemlemek üzere 10 uzmandan oluşan Uluslararası Komite kurulması usulüne ilişkin düzenlemeler (Freeman, 1997, 55).

Sözleşmenin 40. maddesine göre,

Yasalara aykırı davranışta bulunan çocuk, saygınlık ve değer anlayışını geliştiren yaş durumunu gözeten ve toplumla yeniden bütünleşmesini hedefleyen tarzda muamele görme hakkına sahiptir.

Hakkında ceza kanunu ihlal ettiği iddiası veya ithamı buluna her çocuk aşağıdaki güvencelerden yararlanma hakkına sahiptir:

- Hakkındaki suçlama yasal olarak sabit oluncaya kadar masum sayılma;
- Hakkındaki suçlamayı öğrenme ve savunmasının hazırlanmasında yasal vb. yardımdan yararlanma;
- Yetkili, bağımsız ve yansız bir makam veya mahkeme önünde adil yargılanma;
- İddia tanıklarını sorguya çekme, çektirme, yararına olan tanıkların davet edilmesini ve dinlenmesini talep etme;
- Tercüman yardımından yararlanma;
- kovuşturmanın her aşamasında özel hayatının gizliliğinin korunması;
- Yasal yollara başvurma

haklarına sahiptir (Akyüz,2000, 35).

Çocuk Mahkemeleri ve Çocuk Mahkemeleri Kanunu

Çocuk haklarının tarihsel gelişim süreci incelendiğinde, çocuk mahkemelerinin kuruluşunun özel bir önem taşıdığı ve çocuk hakları

açısından bir dönüm noktası olduğu görülür. Çocuk mahkemeleri, 19.yüzyılın sonunda, ihmal edilen, istismara uğrayan, suç işleyen çocukları korumayı ve kurtarmayı amaçlamaktadır.

Toplumların çoğunluğu, hukuka uygun olmayan davranışlarda buldukları taktirde "çocukların " yetişkinlerden farklı bir şekilde muamele görmesi gerektiğine inanmışlardır. Örneğin, Norveç'te on üçüncü yüzyılda geçerli olan ceza kanunu, "eğer hırsızlık yaparlarsa yetişkinlerin iki ellerini kaybedeceğini, ancak çocukların hırsızlık yapması halinde sadece bir ellerini kaybedeceklerini" belirtmektedir (UNİCEF, 2000, 9).

Suç işleyen bireyin yeniden eğitilerek topluma kazandırılması gerektiği, artık tartışmasız kabul edilmektedir. Suçlu çocuğa uygulanacak yaptırımların ya da önlemlerin, özel işlevini yerine getirebilmesi için, bireyin özelliklerinin ve içinde bulunduğu koşulların mahkeme tarafından dikkate alınması gerekmektedir. Çocuk söz konusu olduğunda, bu belirlemeyi en iyi yapabilecek mahkemeler, yalnızca işlenen suçu değil, çocuğun özelliklerini ve içinde bulunduğu koşulları da göz önünde bulundurarak karar veren çocuk mahkemeleridir (Attar,1992, 33).

Çocukların yetişkinlerden farklı kişilik özelliklerine sahip olduğu ve bunlar hakkında koruyucu önlemler alacak, bunlara yaptırım uygulayacak organların uzman kişilerden oluşması gerektiği görüşü geçen yüzyılda pek çok taraftar bulmuştur. Bu görüşün etkisiyle Amerika Birleşik Devletlerinin Illinois Eyaletinde 1899 yılında ilk çocuk mahkemesi kurulmuştur. Ancak, daha önce Massachusetts (1874) ve New York (1872) eyaletlerinde yürürlüğe giren yasalarla küçüklerin yetişkinlerden farklı usullerle yargılanması kabul edildiği için, Illinois Çocuk Mahkemesinin ilk çocuk mahkemesi olup olmadığı bazı yazarlar tarafından tartışma konusu yapılmıştır. 1917 yılına kadar Amerika Birleşik Devletlerinin tüm eyaletlerinde (üç eyalet dışında) çocuk mahkemelerinin kurulmasını öngören yasalar yürürlüğe girmiştir.

Amerika Birleşik Devletlerinden esinlenen Avrupa' da ise ilk çocuk mahkemesi 1904 yılında Birmingham' da kurulmuştur. Bunu izleyen yıllarda birçok Avrupa ülkesinde çocuk mahkemesi yasaları çıkarılarak çocuk mahkemeleri faaliyete geçirilmiştir. İskandinav Ülkeleri, Sovyet Sosyalist

Cumhuriyetler Birliği, Őimdiki Birleşik Devletler Topluluğu ve bazı Doğu Avrupa Őlkelerinde ise çocuk mahkemeleri kurulmasına gerek duyulmamıŐ, çocukları yargılamak ve korumak görevi genel mahkemelerle yerel yönetsel organlara verilmiştir.

Uluğtekin (1994:6), tarihsel gelişim süreci içerisinde çocuk mahkemelerinin Şu somut ilkelere dayalı olarak kurulduğunu belirtmiştir :

1) Çocuk gelişimini sürdürmekte olan bir varlıktır. Bu açıdan ona bir yetiŐkinmiŐ gibi davranmak ve işlediği suçtan tümüyle sorumlu tutmak yanlıŐ olur.

2) Çocuk bir yetiŐkine göre daha kolay rehabilite edilebilir; bu açıdan bir yetiŐkinden daha fazla kapasiteye sahiptir. Adaletinde amacı, onu cezalandırmaktan çok eğitmek, tedavi etmek ve rehabilitasyona tabi tutmak olmalıdır.

3) Çocuk hakkındaki karar, çocuğun özel koşulları ve gereksinimleri dikkate alınarak verilmelidir

4) Çocuk adalet sistemi, yetişkin suçluların tabi olduğu katı, karmaŐık, cezalandırıcı ve Őekilci iŐlemlerden uzak durmalıdır.

Böylece çocuk mahkemeleri, tümüyle çocuklara özgü ve çocuğu bir "baba" gibi koruyarak onun yüksek çıkarlarını gözeten bir adalet sisteminin çekirdeği olarak geliŐmeye başlamıştır.

İsveç ocukları Koruma Yasasının önsözünde, gelişmekte olan Őlkelerin ocukların korunması ve yargılanması ile ilgili sistemlerini kurarken, batı Őlkelerinin sistemlerini ve uygulamalarını incelemelerinin yararlı olacağı belirtilmektedir. Őüphesiz Őlkemizde de çocukları korumak ve yargılamakla görevlendirilecek organ seçilirken ve bu organda uygulanacak yargılama kuralları saptanırken söz konusu sistemlerin incelenerek olumlu ve olumsuz yönlerinin göz önünde tutulması yerinde olacaktır. Őlkemizde aŐađı yukarı 50 yılı aşkın bir süredir çocukların uzman kişilerden oluşan çocuk mahkemelerinde, özel yargılama usulleri uygulanarak yargılanması gerektiği görüşü ileri sürülmekteydi. Bu görüş gerek bilim adamları ve yetkililer, gerekse kamuoyu tarafından benimsenmiŐti. Ayrıca 1961 Anayasasında (m. 135) bu görüşü aksettiren hükümler yer almıŐtı. 21 Kasım 1979 tarihinde Resmi

Gazetede yayınlanan Çocuk Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun' la da çocuk mahkemeleri kurulması öngörülmüştür.

Türkiye' de çocuk mahkemelerinin kurulmasına ilişkin çalışmalar 1945 yılında başlamakla birlikte, Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu Görev ve Yargılama Usulleri Hakkındaki Kanun 7 Kasım 1979 tarihli Resmi Gazete de yayınlanmıştır. Kanunun yürürlüğe girişi iki kez ertelenmiştir. Kanunun yürürlüğe girmesi, 1 Haziran 1982 tarihinde gerçekleşmiştir. Ancak, öngörülen mahkemelerin kurulması için 5 yıldan uzun bir sürenin geçmesi gerekmiştir (Akyüz, 2000, 602-603).

Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun her ilde ve Asliye mahkemesi bulunan her ilçede bir çocuk mahkemesi kurulmasını öngörmektedir. Yasaya göre illerdeki çocuk mahkemelerinde bir başkan ve iki üye, ilçelerdeki çocuk mahkemelerinde ise tek yargıç bulunacaktır. Ayrıca bu mahkemelerde, yasanın 20. ve 29. maddelerinde öngörülen inceleme ve gözetimi yapmak üzere Adalet Bakanlığınca atanan ve yeteri kadar sosyal hizmet uzmanı, pedagog, psikolog ve psikiyatrist bulunacaktır. Ülkemizde şuanda 4 ilde çocuk mahkemesi bulunmaktadır. Bu iller : Ankara, İstanbul, İzmir ve Trabzon'dur.

Çocuk Mahkemeleri Yasasının 2.maddesinde il ve ilçe çocuk mahkemelerinde görev yapacak yargıçlarda aranan nitelikler belirtilmiştir.

1- İllerdeki çocuk mahkemesi başkan ve üyelerinin tercihen:

- a – Daha önce il veya merkez ilçelerdeki çocuk mahkemelerinde görev yapmış olmaları,
- b – 30 yaşını bitirmiş olmaları ve çocuk sahibi olmaları,
- c – Kadro imkanları elverdiği ölçüde ayrı cinsten bulunmaları gereklidir.

2- İlçe ve merkez ilçelerdeki çocuk mahkemelerinde öncelikle çocuk sahibi yargıçlar görevlendirilir.

Çocuk mahkemeleri yasasının yetki açısından getirdiği yenilik 10. maddede öngörülen önlemlerle ilgilidir. Yasaya göre bu önlemler suçun işlendiği yer mahkemesince alınabileceği gibi küçüğün çıkarları açısından

daha uygunsa ailesinin veya birlikte yaşadığı kimselerin bulunduğu yer mahkemesince de alınabilir (ÇMY m. 8).

Çocuk mahkemelerinin görevlerini şu şekilde sıralanabilir:

- a – Suçu işlediği zaman 15 yaşından küçük olan çocukları yargılamak (ÇMY m.6),
- b – Korunmaya muhtaç çocuklara önlem uygulamak (ÇMY m.14),
- c–Ana babasına vahim itaatsizlikte bulunan çocuklara önlem uygulamak (ÇMYm.14).

Bugün, çocuğun refahını birincil ilke olarak benimsemiş çocuk mahkemelerinde, sosyal inceleme raporu (SİR) temel etkinliklerden biridir. Suç işeyen çocuğun toplumla bütünleşmesini amaçlayan adalet sisteminde SiR olmaksızın çocuk hakkında sağlıklı bir karar alınamayacağı baştan kabul edilmiştir (Uluğtekin, 1994, 1).

Bugünkü çocuk mahkemeleri yasasının 20. maddesi “sosyal incelemeye “ şöyle yer vermiştir:

Ceza ve tedbirin uygulanmasından önce gerekirse küçüğün aile, terbiye, okul durumu, gidişatı, içinde yetiştiği ve bulunduğu şartlar veya bunlar gibi gerekli görülen sair hususlar çocuk mahkemeleri nezdinde görevlendirilmiş olan sosyal hizmet uzmanları veya pedagog veya psikolog veya psikiyatrist gibi uzmanlar marifetiyle araştırılır. Çocuk mahkemelerinde görevlendirilmiş olan bu personelin iş durumlarının müsait olmaması veya görevin bunlar tarafından yapılmasında bir engel bulunması ya da atama yapılmamış olması hallerinde çocuk mahkemeleri bu araştırmanın yapılması için resmi veya özel kurum ve kuruluşlarda çalışan bu tür uzmanları, bunlarında bulunmaması halinde bu araştırmayı yapabilecek nitelikte olan kimseleri görevlendirir.

Çocuk mahkemeleri yasasının uygulanmasına ilişkin yönetmeliğin 3. maddesi “inceleme raporu” deyimine şöyle yer vermiştir:

Kanunun 30. maddesinde belirtilen, sosyal hizmet uzmanı, sosyal hizmet uzman yardımcısı, pedagog, veya psikolog, psikiyatristlerin 20. maddeye göre ayrı ayrı yapacakları inceleme ve sosyal araştırma sonucunda elde edecekleri verilere dayanarak birlikte hazırlayacakları gözetim veya

denetim altına alacakları küçüklerin psikolojik özelliklerini, içinde yaşadıkları çevre şartlarını ve uygulanması gereken tedbirlere ilişkin önerileri kapsayan belgedir.

Türkiye de ıslah hizmetlerinde SIR uygulaması 1987 yılının sonunda, çocuk mahkemelerinin kurulmasıyla başlamıştır.

Çocuk mahkemelerinde hazırlanan SIR ler, aynı zamanda bir sosyal hizmet etkinliğidir. Kanıtlanmış bir suçun onaylanması sonucunda, bir suçluya ne yapılması gerektiğine karar vermesi için mahkemeye yardımcı olmak amacıyla yazılan sosyal hizmet dokümanlarıdır (Uluğtekin, 1994, 1).

Çocukların korunması yönünde alınan tedbirlerden en önemlisi kuşkusuz çocuk mahkemelerinin kurulmasıdır. Çünkü çocuk mahkemesi uzman yargıçları, gözeticileri, anket ve inceleme uzmanları, özel mahkeme usulü ve yardımcı organları aracılığıyla çocuğun ve ailenin davranışlarını en iyi şekilde anlayabilecek yapıya sahiptir (Akyüz, 1983, 101).

Çocuk mahkemesinin amacı, onun cezalandırılması olmayıp terbiye ve ıslahı için gerekli tedbirlerin alınmasıdır. Çocuğa en uygun gelen tedbirin belirlenebilmesi için onun şahsiyetini tanımak gerekir. İşte bunun için büyüklerin muhakemesinden farklı olarak, küçüklerin muhakemesinde özel hükümler konulma gereği duyulmuştur. Küçüklerin muhakemesinde normal usul kurallarının uygulanması küçük sanık için tehlikeli ve zararlı olabilmektedir. (Akyüz, 1983, 101).

Çocuk mahkemelerinin suçlu çocuklarla ilgili görevleri yanında korunmaya muhtaç çocuklarla ilgili görevleri de vardır. Hatta bazı ülkelerde (Amerika Birleşik Devletleri'nin bazı eyaletlerinde) velayet, vesayet, evlat edinme gibi konularla da çocuk mahkemeleri ilgilenmektedir (Akyüz, 1983, 102).

Çocuk mahkemelerinin bütün bu görevleri ile ilgili kararları verirken göz önünde tutacakları tek husus çocuğun güvenliğidir. Yani çocuk yargıcının veya mahkemesinin tek görev ve amacı çocuk için en yararlı, hatta Freud' un deyişiyle en az zararlı çözüm tarzını bulmaktır. Çocuğun güvenliği kavramı Türk, İsviçre ve Alman medeni kanunları ile Çocukların korunmasına ilişkin

diğer kanunlar ve mahkeme uygulamalarında çocuklarla ilgili kararların alınmasında temel ve tek ölçüt olarak kabul edilmektedir (Akyüz, 1983, 103).

Çocuk Adalet Sistemindeki Modeller

Çocuk adalet sisteminde farklı amaçlara göre belirlenen üç model yaklaşım bulunmaktadır (Uluğtekin,1994, 7-8)

1-Suç kontrol modeli ya da geleneksel yaklaşım: Bu yaklaşımda amaç, toplumun suçlulardan korunmasıdır. Suçlu davranışların bastırılması çok önemlidir. Bu modelde polisin konumu çok önemlidir. Yakalamak, tutuklamak ve soruşturma yapmak üzere polis her zaman çok güçlü olmalıdır. Suç işleyen çocuklar tutuklanmalı ve tutukevlerine konulmalıdır. Böylece yargılanma sırasında çocukların başka suçlar işlenmesine engel olunur. Bu model ya da yaklaşımda ceza suçludan çok suça uygun olmalı, caydırıcı niteliği ağır basmalı ve suçluyu toplumdan uzakta tutabilecek biçimde infaz edilmelidir.

2- Rehabilitasyon modeli ya da refah yaklaşımı: Bu yaklaşımda amaç, suçlu çocukların üretken ve uyumlu bireyler olarak toplumla bütünleşmelerini sağlamaktır. Toplum suç işleyen çocukların sorunlarını çözmeye çalışmalıdır. Rehabilitasyon modeli ya da refah yaklaşımında, çocuğun suç oluşturan davranışlarının nedenlerini araştırarak onun psiko-sosyal gereksinmelerini ortaya koyan ve çözüm yollarını SİR'ler, sistemin bel kemiğini oluşturur. Etkin ve dinamik bir sosyal refah sistemi bu modelin ya da yaklaşımın en büyük destekçisi, vazgeçilmez bir ortağıdır.

3- Adil yargılanma modeli ya da adalet yaklaşımı: Bu yaklaşımda ise amaç, kişisel özgürlüklerin ne pahasına olursa olsun korunmasıdır. Devlet halkın mutluluğu için vardır. Polisin araştırma, tutuklama ve soruşturma kişisel hakların istismarına yol açmayacak şekilde olmalıdır. Yargılanma sürecinin en can alıcı bölümüdür; çünkü en çok bu aşamada kişisel hakların

korunmasını sağlamak ve suç hakkındaki savların doğruluğunu araştırmak önemli olmaktadır. Bu model ya da yaklaşımda, eşit suça eşit ceza verilmelidir.

Gelişmekte olan bir ülke konumundaki Türkiye'de, çocuk mahkemelerinin özellikleriyle sistemin diğer parçaları ve sistemler arası ilişkiler dikkate alındığında, çocuk adalet sisteminin rehabilitasyon modeli ya da adalet yaklaşımından oldukça uzakta kaldığı ifade edilebilir. Bu sistemin adil yargılanma ya da modeli ya da adalet yaklaşımıyla da fazla bir ilgisi yoktur. Türkiye deki çocuk adalet sistemi, daha çok sosyal kontrol modeli ya da geleneksel yaklaşıma uygun bir yapı ve işleyiş göstermektedir (Uluğtekin, 1994, 9).

Ancak Türkiye'nin bu alanda bir arayış ve gelişme özlemi içinde olduğu ileri sürülebilir. Ayrıca, gerek toplumsal-ekonomik değişmenin bireylerde oluşturduğu beklenti ve bilinç düzeyi, gerekse Türkiye nin kabul ettiği uluslar arası belgeler, çocuk adalet sisteminde suç kontrol modeli ya da geleneksel yaklaşımın artık tamamen terk edilmesi gereğine işaret etmektedir. Türkiye'de çocuk adalet sistemi henüz oluşum halindedir. Korunmaya muhtaç, suça eğilimli ve suç işleyen çocuklarla ilgilenmesi gereken polis birimi çok sınırlı bir alanda hizmet vermektedir. Çocuk mahkemeleri yaygınlaştırılamamıştır. Çocukların mahkemelerini destekleyen bir sosyal refah sisteminden mümkün değildir. Tutuklanan çocuklar, yetişkin cezaevlerinin çocuk koğuşlarına alınmaktadır (Uluğtekin, 1994, 9). Çocuk mahkemelerine ilişkin yeni yasa tasarısı bu açıdan bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

Suça Yönelmiş Çocukların Eğitiminin nemi

Çocuklar kendi istekleriyle doğmazlar. Bu nedenle ailenin ve toplumun, onlara yaşamaya değer bir dünya bırakması bir bağış değil bir görevdir, bir borçtur (Yörükoğlu, 2000).

Çağdaş ve uygar yaşamın gelişmesindeki en önemli olgu eğitimidir. Çocuk suçluluğu ile ilgili çalışmalarda da temel yaklaşım eğitimidir. Günümüz toplumunda eğitimin temel amacı, bireylere, kendilerini yönetebilme

yeteneğini geliştirme yolunda yardımcı olmak, böylelikle de, gerek toplumun, gerekse bireylerin ödüllendirilmelerini sağlamaktır (Yavuzer, 1982, 246).

Gerekliliği hiç tartışılmayan eğitimin amacı ve yöntemleri konusunda görüş birliği yoktur. Amaçta anlaşma sağlansa bile yöntemlerde büyük ayrılıklar çıkmaktadır. Eğitimin belki de en doğru tanımı şudur: Kişiye belli bilgi ve beceriler aktarıp, değer yargıları aşılıyarak onda istenen davranışları geliştirme sürecidir. Bu geniş tanıma göre bir çiftçinin, bir denizcinin, bir sanatçının, bir bilim adamının eğitimi amaca ulaştıran yöntemlerde değişiktir. Bunun gibi bir insanın iyi bir asker, iyi bir sporcu, olarak yetiştirilmesi de değişik yöntemleri gerektirir. Eğitimin başarısı ise eğitilenin yeteneği ile eğiticinin ustalığı oranında yükselir. İzlenen yöntem ne olursa olsun her tür eğitimde öğrenciye belli bilgiler verilir, beceriler kazandırılır, kurallar öğretilir. Ayrıca öğrenciye belli değerler aşılanır. J. Dewey'in dediği gibi "Eğitimin ahlakçı olması gerekmez ama her eğitimde belli ahlak değerleri kazandırma niteliği vardır". İyi eğitim ancak serbest tartışma ortamında, yani özgürlük içinde sağlanabilir. Dogmalara dayanan buyrukçu öğretim verilenle yetinmeyi öğretir. Bilginin kendi kendisini üretmesini engeller; üretici olsa bile yaratıcı olamaz (Yörükoğlu, 2000, 119-120).

Bugün, hemen hemen 1 milyar insan okur-yazar değildir. Bunların arasında kadınların sayısı daha çoktur. 100 milyonu aşkın çocuğun örgün eğitime katılma şansı büsbütün yok olmuştur. Dünya tek bir asker yetiştirmek için 20.000 dolar harcarken, bir çocuğun eğitimi için yapılan harcama yalnızca 350 dolardır. Okur-yazar olmama, milyonlarca aileyi, en temel gereksinimlerini karşılayıp çocuklarının yaşamlarını kurtarabilecek bilgilerden yoksun kılmaktadır (Ballar, 1998, 191-192).

Suçta yönelen çocukların da akranları gibi iyi bir eğitim görme hakkı vardır. Hatta, suçta yönelen çocukların yeniden topluma saygın vatandaşlar olarak kazandırılabilmesi için çalışılmalı ve eğitimlerine gereken önem ve titizlik gösterilmelidir.

Suça Yönelmiş Çocukları Eğiten Kurumlarda Tedavi Topluluğu Uygulamaları

İçinde bulunduğumuz yüzyıl, insan anlayışında devrim olarak nitelendirilebilecek değişmelerin olduğu bir çağ özelliği taşımaktadır. Bu çağın ilk etkileri ruh hastalıkları alanına yansımış ve bu hastalıkların bakım ve tedavisinde giderek daha insancıl yaklaşımlara yer verilmeye başlanmıştır.

Ruh sağlığı alanındaki bu gelişmelere karşın, suç ve ceza alanında benzer gelişmelerin olduğunu söylemek güçtür. Son yıllara kadar, suç işlemiş kişiler salt bir cezaevinin duvarları arasında cezalarını çeken mahkumlar olarak görülmüş ve buralarda yıllarını geçiren bu kişilerin bir gün topluma nasıl ve ne biçimde dönecekleri gerçeğine kayıtsız kalınmıştır. Suç alanında yapılan araştırmaların gösterdiği gibi, suçlu kişiler cezaevi ortamına "krimineller alt - kültür" ün davranış özelliklerini beraberlerinde getirmemekte fakat aynı zamanda bu ortamda zaten varolan " mahkum kültürü" ne de kaçınılmaz olarak katılmaktadırlar. Böylece, ceza kurumları, değişme ve düzelmeye direnen değer, kod ve kuralların oluşturduğu bir kültüre sahip bir topluluk özelliği taşımaktadır. Diğer yandan suç, bireysel gelişme ve ruhsal alanda çeşitli bozukluklar ile sosyal nedenlerin birbirine karıştığı bir olgudur. Bu gerçeklerin kavranması sonucu, özellikle son 30 yıl içinde batı ülkelerinde ceza evleri suçluların düzeltilmesi yönünde bir dönüşüm süreci ve sosyal ve psikolojik temellere dayalı bir tedavi arayışı içine girmişlerdir (Topçu,1983, 76).

Tedavi topluluğu, toplumun hasta ya da suçlu olarak tanımladığı ve akıl hastanesi, hapisane veya benzeri gözetim kurumlarına kapatılmış kişilerin davranışlarında olumlu değişmeler sağlayan bir tedavi tekniğidir. Kökenleri 2. Dünya Savaşı'nda esir düşmüş İngiliz askerlerinin yeniden sosyal ve çalışma yaşamına uyum gösterebilmeleri için yapılan çalışmalara dayanmaktadır. Tedavi topluluğu, kötü çevresel koşullar ve öğrenmeler sonucu kazanılmış bozuk davranışların, bireyin yeniden öğrenme sürecinden geçmesine elverişli bir sosyal ortamda düzeltilebileceği inancına dayanmaktadır. Tedavi topluluğu, böyle bir ortamı hazırlayan ve bu yolla tedavinin sonuçlarını

belirleyen sosyal güç niteliğindedir. Bu ortam, özgür iletişimi cesaretlendirerek, bireyin psikolojik ve sosyal uyumunu arttıran bir yaşama – öğrenme deneyimi elde etmesini amaçlar (Topçu, 1983, 82).

Tedavi topluluğu yöntemi ceza kurumlarında yenilik getirmek isteyenler tarafından olağanüstü bir ilgi ile karşılanmıştır. İngiltere, ABD, Danimarka ve Hollanda' da cezaevi ve ıslahevlerinde bu yöntemin uygulandığına ait pek çok örnek bulunmaktadır. Mahkumlarda kaygı, gerginlik depresyon ve nevrotik tepkilerde belirgin azalmalar bulunmuştur. Ayrıca mahkumlarda sosyal katılımında gelişme, sosyal etkileşimden daha az derecede kaygılanma, özgüvende artma, diğer kimselere ve topluma karşı düşmanlık duygularında azalma saptanmıştır. Tedavi topluluğu ile cezaevi ve ıslahevi ortamının mahkumlardaki olumsuz etkilerinin azaldığı bulunmuştur (Topçu, 1983, 84).

Suçlu Çocukları Eğiten Kurumlarda Grup Rehberliği Uygulaması

Rehberlik özellikle suçlu çocuklara götürülecek bir hizmet olarak tanımlamaya çalışılırsa çocuğun kendine çeşitli yönlerden tanınmasına; kabul etmesine; yaşamı ile ilgili tercihleri yapabilmesine; karar verme gücünü geliştirmesine; problem çözümede ve gereksinimlerini karşılamada çevresi ile olumlu ilişkiler kurabilmek için gerekli tutum, davranış ve becerileri kazanabilmesine; ayrıca kendine açık fırsatları, eğitim olanaklarını, meslekleri ve toplumun kendisinden beklentilerini tanınmasına ve anlamasına yardım sürecidir (Ülkü, 1983, 87). Rehberlik hizmetlerinin temel işlevleri Ülkü' ye göre şunlardır:

1 – Bilgi Toplama ve Yayma İşlevi:

Çocukların gereksinim duydukları ya da duyabilecekleri bilgileri (kurumun işleyişi, yönelebilecekleri eğitim ve meslek çalışmaları, ileriki iş olanakları gibi konulara ilişkin bilgiler) toplama ve çocuklara anlamlı bir şekilde iletme işlevidir.

2 – Çocuğu Tanıma ve Onu Kendine Tanıtma İşlevi:

Çeşitli araç ve tekniklerden yararlanarak çocuğun kendini yetenekleri, ilgileri, gereksinimleri, inanç ve tutumları, alışkanlıkları, amaç ve istekleri gibi boyutlarda tanınmasına ve ilgililerin onu anlamasına yardım işlevidir.

3 – Psikolojik Danışma İşlevi:

Tüm rehberlik hizmetlerinin ana eksenini niteliğinde olan bu işlev çocuk ya da genç ile yüz yüze ilişkiler içinde bireysel ya da grup düzeyinde yürütülür ve özde; bireyin psikolojik gelişimini, kimliğini bulmasına, kendini gerçekleştirmesine yardım işlevidir.

4 – İzleme İşlevi:

Çeşitli programlar, çalışma ve etkinlikler içinde çocuğun uyum ve gelişim durumu hakkında bilgi edinme işlevidir.

5 – Konsültasyon İşlevi:

Çocuğun gereksinimlerinin karşılanması, uyum ve gelişiminin sağlanması amacı doğrultusunda tüm ilgililerle kurulan iletişim, eşgüdüm, görüş ve bilgi alışverişini içeren işlevidir.

Rehberlik grupları tartışma konuları ve etkinlikleri açısından önemli bir yapıya sahiptir. Örneğin, tartışma konusu “ Hangi işlerde çalışabilirim? ” diye bir konu ya da “ Görgü kuralları ” olabilir. Örnek olay tartışmaları yapılabilir. Seyredilen bir film, bir TV dizisi üzerinde konuşulabilir. Bir öykü anlatılırken yarım bırakılıp sonu tamamlattırılabilir. Rol temsili tekniklerinden (sosyodrama) ile rehberlik gruplarında, “ bir işe başvurma ” ya da “ tahliye günü ” gibi önemli ortak sorunları içeren durumlar canlandırılabilir. Rehberlik grupları daha çok zihinsel düzeyde yürütülür ve ortak yaşantılar irdelenir (Ülkü, 1983, 88).

Sonuç olarak rehberlik gruplarının suçlu çocukları eğiten kurumlarda önemli bir yeri ve işlevi olduğu belirtilmektedir. Suça yönelmiş çocukların eğitiminde tedavi topluluğu uygulaması ve grup rehberliği uygulaması yanında çok olumlu sonuçlar veren alternatif okullar uygulaması da söz konusudur.

Aşağıda kısaca risk altındaki çocukların eğitiminde alternatif okullar (ABD örneği) tartışılmıştır.

Risk Altındaki Çocukların Eğitiminde Alternatif Okullar Uygulaması: (ABD Örneği)

Düşük akademik başarı, suça yönelim, düşük öz saygı, yoksulluk, aile içi sorunlar gibi nedenlerle okulu terk etme durumunda olan öğrenciler genel olarak risk altındaki öğrenciler olarak tanımlanmaktadır. Risk altındaki öğrenci tanımı biraz daha açıldığında şu özellikler dikkati çekmektedir: Okul etkinliklerine katılma eğiliminde değildirler, kendilerini okula ait hissetmezler, disiplin ve devam sorunları vardır, düşünmeden ve tepkisel davranırlar, arkadaş ilişkilerinde sorunlar vardır. Ailevi sorunlar, uyuşturucu bağımlılığı, suça yönelim gibi nedenler yüzünden okula düzenli olarak devam etmezler. Başarısızlık, onların arkadaşlarının gerisinde kalmalarına yol açar ve okulu kendilerine saygılarını azaltan olumsuz bir çevre olarak görürler (Donnelly, 1987; akt. Aydın, 2003).

Okuldan kaçma ve mazeretsiz devamsızlıkların suç işleme ile ciddi bir ilişkisi olduğu bilinmektedir. Bunu doğrular nitelikte Bell, Rosen ve Dynnlacht (1994) gençlerde suça yönelme, uyuşturucu kullanma, ganglara katılma, hırsızlık, şiddet gibi davranışlarla, okuldan kaçma arasında yüksek bir ilişki bulmuşlardır (Aktaran Baker, Sigmon ve Nugent, 2001). Bu anlamda risk altındaki öğrencilerin suça yönelmelerinin önlenmesinde okul performanslarının artırılması büyük önem taşımaktadır (Aydın, 2003).

Risk altındaki gençler ya da hapis/ıslahevinden salıverilmiş gençlerin eğitimini, sağaltımını amaçlayan alternatif eğitim çalışmaları, kendi başlarına bağımsız kurumlar olarak kurulan alternatif okullarda gerçekleştirilebildiği gibi, geleneksel okullar içinde uygulanan alternatif programlar biçiminde de düzenlenmektedir (Aydın, 2003).

Alternatif programlar, risk altındaki öğrencilere, kendilerine saygılarını artırmak ve olumlu bir başlangıç yapabilmelerini sağlamak için geniş çaplı bir hizmetler zinciri de sunmaktadır. Bu hizmetler arasında ıslah (remediation), özel ders verme, çocuk bakımı hizmetleri, tıbbi bakım, madde bağımlılığı bilgilendirme programları, iki dilli öğretim, istihdama yönelik eğitimler ile

okuldan kaçma ve devam konusunda sıkı bir izleme süreci sayılabilir (Donnelly, 1987; akt. Aydın, 2003).

Başarılı programlar hizmet açısından yoğun, risk altındaki öğrencilerin nitelikli personel ile bağlantı kurabildiği programlardır. Okullar risk altındaki öğrencilerin tanınması için toplumla işbirliği yaparak, risk altındaki öğrencilerin ailelerine çocuklarına nasıl yardım edebilecekleri konusunda yol gösterirler (Donnelly, 1987akt. Aydın, 2003).

Başarılı bir alternatif eğitimi programının en az aşağıdaki özellikleri taşıması gereklidir (Aydın, 2003).

1. Okul bölgesi tarafından sağlanan çok farklı devam seçenekleri,
2. Küçük okul ve küçük sınıflar
3. Katılım ve hoşgörü iklimi
4. Açık ve tutarlı amaçlar ve sık sık gelişme raporları tutulması
5. Bireylerin öğrenme stillerine uygun bir program
6. Çekiciliği olan öğretim yöntemleri
7. Öğrencilerin, çalışanların ve ailelerin katılımını destekleyici bir örgütsel yapı ve yönetim.

Suçta Yönelmiş Çocukların İslahı

Tarih süreci içerisinde toplumların suçu algılama ve açıklama biçimleri, suçlu kişiyle olan yaklaşımı daha da netleştirmiştir. Bu durum ıslah sistemine büyük ölçüde yansımıştır. Toplumların yapıları ve gelişmişlik düzeylerine göre suçluların ıslahına yönelmeleri farklılık göstermiştir.

Çeşitli ülkelerin hükümlüler için uyguladığı ıslah sisteminde, dünle bugün arasında en belirgin farkı, sistemin hükümlülere ilişkin uygulamalarında görülmektedir. Bunun, içinde bulunan yüzyılda bireylerin gelişimsel gereksinimlerinin, eğitim bilimi, hukuk, tıp, psikoloji vb. alanlarda öncesine göre olumluya yönelik kapsamlı gelişmelerine bağlaya biliriz.

Suçluların ıslahı ve suçluluğun önlenmesi bakımından halkın oynayacağı rol küçümsenmeyecek ölçüdedir. Bazı ülkelerde sırf bu amaçla kurulmuş gönüllü kuruluşlar vardır (Polat,1997, 78).

Tarih süreci içerisinde toplumların suçu algılama ve açıklama biçimleri, suçlu kişiyle olan yaklaşımı daha da netleştirmiştir. Bu durum ıslah sistemine büyük ölçüde yansımıştır. Toplumların yapıları ve gelişmişlik düzeylerine göre suçluların ıslahına yönelmeleri farklılık göstermiştir. Çağdaş toplumlar, özellikle suçlu çocuklara yaptırım uygularken, çocuğun yeniden eğitilerek topluma kazandırılması ve bu yolla toplumun savunulması amacının güdülmesi, çocukların işledikleri suçların ağır olmaması, gelecekte suç işlemeyeceklerine ilişkin belirtiler bulunması durumunda devlet, yaptırım uygulamaktan vazgeçebilmekte ya da uygulanan yaptırımın yerine getirilmesi sırasında iyi davrananlara şartlı ya da şartsız salıverebilmektedir (Onur, 1979, 161-162).

Islahevleri

Türkiye'deki suçlu çocukların yeniden eğitilmelerine yönelik ilk örgütlü girişim 1932'de İstanbul'da gerçekleştirilmiştir. Galata daki İskoç Mektebi, "Çocukları Kurtarma Yurdu " adıyla altmış kadar kimsesiz ve suçlu çocuğu barındırmaya başlamıştır. İlk kez Edirne'de 1938 de kurulan çocuk ıslahevi, suçlu çocukların yeniden eğitilmelerini ve cezalandırılmalarını amaçlamıştır (Yavuzer,1988; akt. Attar,1992).

Suç işleyen çocukların, ıslahevlerinde buldukları süre içerisinde eğitilerek ıslahına yönelik çalışmaların günün şartlarına göre yapılması gerekmektedir. Çocukların gerek ıslahevi yaşamına gerekse ıslahevi sonunda topluma uyumu sağlanmalıdır.

Suçu işlediği zaman 11 yaşını bitirmiş olup da 15 yaşını bitirmeyen ve cezanın çektirilmesine başlandığı anda 18 yaşını doldurmayan küçüklerin cezaları ıslahevlerinde çektirilir (Adalet Bakanlığı Genelgesi, 1994). Türkiye'deki çocuk ıslahevlerinin amacı cezaların yerine getirildiği bir kurum olmak,

öğrenimlerini sürdürmelerini sağlamak, bir meslek kazandırmak ve çocukları toplumsallaştırmaktır (Çamkerten,1999, 9).

Son on yıl içinde yürürlüğe giren bazı yasalarla kısa süreli hürriyeti bağlayıcı ceza sınırı altı aydan bir yıla çıkarılmış ve suç tarihinde 18 yaşını bitirmemiş çocukların hapse girmesi önlenmiştir. Mevcut uygulamada tutuklu çocukların, kapalı ceza ve tutukevlerinin çocuk koşullarına alınarak, yetişkinlerle temas ettirilmeden barındırılması ve cezası kesinleşir kesinleşmez hiç bekletilmeden çocuk eğitim evlerine (islahevlerine) gönderilmeleri öngörülmektedir (Polat,1997, 76).

Bu islahevlerinde, çocukların eğitimi, öğretimi, iş ve sanat sahibi olmaları, toplumsal nitelik kazanmaları için çaba harcanmaktadır (Yavuzer, 1982, 450). Cezası kesinleşen çocuk hükümlüler islahevlerine nakledilmekte ve on sekiz yaşını tamamlayıncaya kadar bu kurumlarda kalmaktadır. Öğrenimlerine devam eden, atölye çalışmalarında başarılı olan ve iyi tutum ve davranışlarıyla idareci ve eğitimciler üzerinde olumlu etki bırakan çocuk ve gençler açık ceza evlerine gönderilmeyerek, kurumda kalma süreleri 21 yaşına kadar uzatılmaktadır (Polat,1997, 77).

Tarih süreci içerisinde toplumların suçu algılama ve açıklama biçimleri, suçlu kişiyle olan yaklaşımı daha da netleştirmiştir. Bu durum ıslah sistemine büyük ölçüde yansımıştır. Toplumların yapıları ve gelişmişlik düzeylerine göre suçluların ıslahına yönelmeleri farklılık göstermiştir.

Çeşitli ülkelerin hükümlüler için uyguladığı ıslah sisteminde, dünle bugün arasında en belirgin farkı, sistemin hükümlülere ilişkin uygulamalarında görülmektedir. Bunun, içinde bulunan yüzyılda bireylerin gelişimsel gereksinimlerinin, eğitim bilimi, hukuk, tıp, psikoloji vb. alanlarda öncesine göre olumluya yönelik kapsamlı gelişmelerine bağlanabilir.

Cezaevleri (Ceza infaz Kurumları)

Hapishane kavramı, 18.asrın 2. yarısında doğmuş ve bu tarihten sonra birçok gelişme evreleri geçirmiştir. Önceleri "Kale", Hücre", "Zindan" gibi

isimler alan ceza infaz kurumları, bugün yurdumuzda kanun diliyle "Cezaevi" adı altında sosyal bir kurum haline gelmiş, zindancılık zihniyeti tamamen terk edilmiştir (Turgut, 1986, 41).

18. yüzyıl Avrupa'sında, endüstri devrimi ile birlikte kentlerde işsizlik ve suçluluk oranları artmış, çok sayıda suçluyu toplumdan uzaklaştırmak, bir arada tutmak için ceza evleri kurulmuştur (Uluğtekin, 1991, 8).

Avrupa'da hapisane kuralları 1987'ye kadar süren uzun bir periyotta gelişmiştir. 1934 yılında mahkumların tretmanı için asgari standart kuralları Milletler Cemiyeti tarafından kabul edildi. Daha sonra 1955 yılında da Birleşmiş Milletler tarafından benzer şekilde bir asgari standart kuralları üzerinde anlaşmaya varıldı. 1973'te ise Avrupa Konseyi aynı kurallara ilişkin belgenin değişmiş bir versiyonunu benimsedi. Avrupa hapisane kuralları beş bölümde ele alınabilir.

- Birinci bölüm, altı temel prensipten oluşmaktadır. İnsan onuruna, haysiyetine saygı, ayrımcılığın yasaklanması, mahkumiyetin rehabilitasyon amacı, mahkumların haklarının yasal olarak korunması ve kuralların mahkumlar yönünden işe yarar olmasıdır.
- İkinci bölüm, hapisane yönetimine ilişkin kuralları içermektedir.
- Üçüncü bölüm, personele ilişkin kurallardan oluşur.
- Dördüncü bölüm tretmanın hedefleridir.
- Beşinci bölüm, akıl hastalarına, sivillere veya tutuklu kişilere yönelik düzenlemeleri içermektedir (Vagg, 1994, 270).

Hükümlü ve tutuklular, işledikleri herhangi bir suçtan dolayı cezalarını, ceza infaz kurumlarında çekmektedirler. Bu konu 647 sayılı Ceza İnfaz Kanunu ve 1.8.1967 tarihli Ceza İnfaz Kurumları ile Tevkif Evlerinin Yönetimine ve Cezaların İnfazına Dair Tüzükte ve Adalet Bakanlığının 28 Kasım 1997 tarihli ve 12/ 97062585 sayılı ve 3 Ocak 1998 tarihli ve 12/ 2 sayılı genelgeleriyle düzenlenmiştir.

A – Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

Kapalı ceza infaz kurumları 4'e ayrılmaktadır. Bunlar:

1 – Kapalı Cezaevleri

İçten ve dıştan koruyucu personeli bulunan ve dışarı ile temasa olanak vermeyen cezaevleridir.

2 – Özel Tip Kapalı Cezaevleri

Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk devletinin ve Cumhuriyetinin varlığını tehlikeye düşürmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, amaçlarıyla işlenen suçlardan terörist ve anarşistlerin konulduğu cezaevleridir.

Bu cezaevlerinde eğitim ve ıslah çalışmaları çok yoğun olarak sürdürülür. Aydın, Bursa, Çanakkale, Malatya özel tip cezaevleri bu tür cezaevlerindedir.

3 – Kapalı Kadın Cezaevleri

Yalnız kadın hükümlülerin bulunduğu, içten ve dıştan koruma sistemiyle personeli bulunan, dışarı ile irtibatı kesilen cezaevleridir. Bugün ülkemizde müstakil kapalı kadın cezaevleri bulunmamaktadır. Şimdilik kadın hükümlüler, diğer kapalı cezaevlerinin kadınlara ayrılan kısımlarında barındırılmaktadır.

4 – Kapalı Çocuk Cezaevleri

Haklarında 2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkındaki Kanun'un hükümleri ile Türk Ceza Kanunu' nun 55. maddesi uygulanan ve cezasının çektirilmesine başlandığı anda 18 yaşını doldurmayan küçüklerin barındırıldığı, içten ve dıştan koruma görevlileri bulunan, dışarı ile bağlantısı kesilmiş cezaevleridir.

B – Açık Ve Yarı Açık Ceza

İnfaz Kurumları

Açık ve yarı açık cezaevleri 4' e ayrılmaktadır. Bunlar:

1 – Yarı Açık Cezaevleri

Dıştan koruma ile ilgili personeli bulunmayan, firara karşı suni veya tabii basit engelleri bulunan bir cezaevi çeşididir. İçeride infaz koruma memurları ile baş memuru bulunur. İç güvenlik ve iç koruma bu memurlar tarafından gerçekleştirilir. Kurum dışında koruma amacıyla jandarma bulunmaz. Bu cezaevlerinin sayıları 20 kadardır.

2 – Açık Cezaevleri

Dıştan koruma ile ilgili personeli bulunmayan ve firara karşı engelleri olmayan cezaevleridir. İçerde iç güvenliği sağlamakla görevli infaz koruma memurları bulunmaktadır. Açık cezaevlerinin sayısı 7'dir. En önemlileri, Edirne, Dalaman ve Niğde açık cezaevleridir.

3 – Çocuk İslahevleri

Suç işlediği zaman 11 yaşını bitirmiş olup 15 yaşını doldurmamayan ve haklarında 2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Hakkındaki Kanun' un uygulandığı ve cezanın çektirilmesine başlandığı tarihte 18 yaşını doldurmamayan çocukların barındırıldığı, dıştan korunmaları bulunmayan kurumlardır. Bunlar; Ankara, Elazığ ve İzmir' de olmak üzere 3 tanedir.

4 – Yarı Açık Çocuk Cezaevleri

15 – 18 yaş grubu içindeyken suç işleyip haklarında Türk Ceza Kanunu' nun 55. maddesi uygulanan ve cezasının çektirilmesine başlandığı anda 18 yaşını doldurmamayan küçüklerin barındırıldığı, dıştan korumayla ilgili personeli olmayan, fakat firara suni veya tabii engelleri olan cezaevleridir.

C – Tutukevleri

Tutukluların muhafaza edildiği, içten dıştan korumayla görevli personeli bulunan, dışarıyla teması önlenmiş ayrı bir önlem kurumu veya kapalı ceza infaz kurumlarında tutuklular için ayrılmış özel bölümlerdir.

Hükümlü ve Tutukluların Eğitimi

Cezaevlerinde uygulanan bütün eğitici faaliyetlerin temelinde, onların iç dünyasına inerek ıslah etmek, suça tekrar yönelmelerini önleyerek yeniden toplumsallaşmalarını sağlamak yatmaktadır.

Cezaevlerinde yetişkin eğitimi hükümlülerin yasalara saygılı ve kendi işlerini görebilmesi için, okuma – yazma, dört işlem ile kişisel ve çalışabilme yeteneklerini geliştirmeye yönelik programları sağlayarak; onların topluma tekrar uyumuna yardımcı olmalıdır. Kurumdaki öğretmenler “ benim görevim yetişkinlere eğitim vermek; onların suçlu olması beni ilgilendirmez “ anlayışını terk ederek, kendilerini mesleki olarak suçluların duygu, düşünce ve değerlere odaklamalıdır. Öte yandan kurumdaki eğitim faaliyetleri öğretmenlerle sınırlı kalmamalı; diğer personeline bu yönde bilinçli yardım ve katkısı sağlanmalıdır. Tüm kurumun bir ıslah toplumuna dönüştürülmesi amaçlanmalıdır (Yücel, 1993).

Hükümlülerin uyum eğitimi denildiği zaman bundan çoğu zaman cezaevinde mahkumun nasıl tutulacağı anlaşılmaktadır. Bu konuda sadece hükümlülere yönelik eğitim yeterli olmamaktadır. Halbuki aynı zamanda orada çalışan öğretmenleri, cezaevi görevlilerini ve uyumla görevli personeli ve de bölümle ilgili polis şeflerini de uzun bir eğitimden geçirmek gerekir. Aynı zamanda bu konuda tüm halkı aydınlatma eğilimleri de gereklidir. Cezaevlerini sadece mahkumları tutan yer olarak değil, daha insani ve daha hoşgörülü bakarak yaşanılacak ya da çalışılacak yer haline getirmek gerekir (Lewis, 1994).

Bugün ülkemizde 11 – 15 ile 15 – 18 yaşlarındaki hükümlü ve tutuklu gençleri yeniden eğitmek üzere, altı kentte kurulmuş çocuk ıslah ve cezaevleri bulunmaktadır. Elazığ, Ankara, İzmir, Konya, Eskişehir ve Sinop illerindeki bu kurumlarda temel amaç, çocuğun yetenekleri doğrultusunda becerilerini geliştirmek ve onu bir meslek sahibi yapmaktır (Yavuzer, 1992, 450).

Kurumlarda çocuklara uygulanması istenen eğitim faaliyetleri; okuma-yazma, ilkokul, ortaokul, lise dışardan bitirme, iş ve meslek eğitim kursları, üniversite çalışmaları, müftü veya vaiz tarafından verilmesi gereken din ve ahlak dersi, atölye faaliyetleri, sosyal kültürel etkinlikler, kütüphaneden yararlanma şeklinde özetlenebilir (Polat, 1997, 76).

Hükümlü ve tutukluların eğitiminin ilke ve esaslarını Turgut (1986) şu şekilde sıralamıştır.

1. Eğitim, infazın en önemli unsurudur.
2. Eğitimin temeli, Atatürk milliyetçiliğine dayanır.
3. Eğitim, suçluların bilgi ve becerilerini artırmak için uygulanır.
4. Her personel, eğitimde görevli ve sorumludur.
5. Temel hedef, suçluları terbiye etmektir.
6. Eğitimde, suçluların istek ve yetenekleri ön planda tutulur.
7. Eğitim ailelerin işbirliğine açıktır.
8. Eğitimde kurumların işbirliği esastır.
9. Suçlulara, öğretmen yardımcılığı görevi verilebilir.
10. Eğitim, plan ve programa dayanır, geliştendir.
11. Eğitim programları, mecburi olan ve olmayan şeklinde ikiye ayrılır.
12. Eğitim çalışmalarının sonucu değerlendirilir.

Hükümlülerin maddi ve manevi yönden gelişmeleriyle ilgili ıslah tedbirlerinin başında gelen eğitim – öğretim faaliyetlerinin gerekliliği ve yararı bütün dünyaca kabul edilmiştir. Bu faaliyetler, en etkili ıslah aracı olduğu

kadar, kurum rejiminin gerektirdiği disiplin ve düzene en iyi uyan yaşıyış sistemidir.

Hükümlü ve tutukluların, iyi halli olup olmadıklarına, uygulanan eğitim çalışmalarını sonunda elde edilen verilere göre karar verilmektedir. Eğitim programları içinde yer alan ders ve kursların önemi ile infaz kurumlarının imkan ve şartları dikkate alınarak, bazı ders ve kurslar zorunlu program olarak uygulamaya konulmuş, bazıları ise zorunlu olmamakla beraber yönetimin sürekli teşviki ile hükümlü ve tutukluların isteklerine ve kurumların imkan ve şartlarına bağlı bırakılmıştır. Uygulanması zorunlu olan programlar, her infaz kurumu ile tutuk evinde mutlaka uygulanması gereken programlardır.

İş ve meslek eğitiminde geçen hükümlü ve tutuklular;

1. Toplum hayatı için iş ve meslek sahibi olmanın önemine inanır.
2. Seçtiği meslekle ilgili temel bilgi ve becerileri kazanır.
3. Verimli çalışabilmek ve iyi bir üretici olabilmek için gerekli bilgi ve becerileri kazanır.
4. Tahliye edildikten sonra işe girme ve kredi alarak mesleği ile ilgili işyeri açma imkanını elde eder.
5. Seçtiği meslek alanında ilerleyerek iyi bir meslek elemanı olur.
6. Boş zamanlarında mesleki çalışmalar yoluyla ruh sağlığını koruma ve geliştirme becerilerini kazanır.

Uygulanması Zorunlu Olan Programlar

Ceza infaz kurumlarında yapılan zorunlu eğitim - öğretim faaliyetleri Adalet Bakanlığının 28 Kasım 1997 tarihli ve 12/ 97062585 sayılı ve 3 Ocak 1998 tarihli ve 12/ 2 sayılı genelgeleriyle düzenlenmiştir. Bu genelgelere göre ceza infaz kurumlarında uygulanması zorunlu olan programlar aşağıda belirtilmiştir.

1) Okuma yazma ve ilköğretim bitirme kursları : Okuma yazma bilmeyen ve ilköğretim diploması olmayan hükümlülere yönelik olan bu kursları bitirenlere, Milli Eğitim Bakanlığıyla yapılan protokol çerçevesinde diploma verilmektedir.

İsrahevlerinde bulunan çocuklar yaş ve öğrenim durumlarına göre uygun eğitim ve öğretim faaliyetlerine yönlendirilmektedirler. Örgün eğitim kurumlarına devam edebilecek durumda olan çocuklar, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarına devam etme olanağına sahiptirler.

2) Meslek eğitimi : Hükümlü ve tutukluların verimli, üretken bireyler olarak toplum yaşamına uyumlarını sağlama, tahliyelerinden sonra gelir getirecek bir meslek edinmelerine yardımcı olmak amacıyla, ceza ve infaz kurumlarında ; daktilo, bilgisayar, muhasebe, biçki – dikiş, nakış, el sanatları ve çiçek, aile ekonomisi ve beslenme, kuaförlük, hayvan besiciliği, sebze ve meyvecilik, torna – tesviye, motorculuk, ayakkabı tamirciliği vb. gibi kurslardan uygun olanlar açılmaktadır.

3) Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi : Din kültürü ve ahlak bilgisi dersi verilmesi zorunludur. Din ve ahlak bilgisi dersi, yüksek okul mezunu, müftü, vaiz veya din bilgisi dersi öğretmenleri tarafından verilmektedir. Bu dersin cezaevi idaresince uygulanması zorunlu olup, katılım hükümlü ve tutukluların isteğine bağlıdır.

Uygulanması Zorunlu Olmayan Programlar

İsteğe bağlı olan eğitim - öğretim faaliyetleri de Adalet Bakanlığınının 28 Kasım 1997 tarihli ve 12/ 97062585 sayılı ve 3 Ocak 1998 tarihli ve 12/ 2 sayılı genelgeleriyle düzenlenmiştir.

1) Açık Öğretim Lisesi : Lise öğreniminden yoksun kalmış ortaokul mezunu hükümlü – tutuklular için açık öğretim lisesi programlarından yararlanma hakkı sağlanmıştır. Sınavlar il merkezinde bulunan kapalı ceza evlerine gönderilen komisyonlar tarafından yapılmaktadır. Bu nedenle katılacaklar CTE (Ceza ve Tevkif Evleri) Genel Müdürlüğüne bildirilmektedir. Öğrencilerin sınavlara

hazırlanabilmeleri için il açık öğretim lisesi bağlantı büroları ile işbirliği yapılmaktadır. Açık öğretim lisesi radyo ve televizyon programlarının da öğrenciler tarafından olanaklar ölçüsünde izlenmesi sağlanmaktadır.

2) Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavları : Hükümlü ve tutuklular ÖSYM sınavına katılabilmektedirler. Sınavlar belirlenen sınav merkezlerindeki ceza evlerine gelen komisyonlar aracılığıyla yapılmaktadır. Bu nedenle sınava katılacaklara ilişkin liste CTE Genel Müdürlüğüne gönderilmektedir.

3) Yüksek Öğretim Çalışmaları : Herhangi bir yüksek öğretim kurumuna devam ederken tutuklanan öğrencilerin veya ceza evindeyken üniversite sınavını kazanan hükümlü – tutukluların okullarının kabul etmesi durumunda, jandarma ya da infaz koruma memuru nezaretinde ara, yıl sonu ve bütünleme sınavlarına katılmaları sağlanmaktadır.

4) Sosyal ve Kültürel Çalışmalar : Sosyal ve kültürel çalışmaların rehabilitasyon açısından hükümlü – tutuklular üzerinde yarattığı olumlu etkiler dikkate alınarak kurumların, tesis, bina, personel gibi olanakların elverdiği ölçüde bütün çalışmalara ağırlık verilmektedir. Sosyal ve kültürel faaliyetler içerisinde yer alan, panel, münazara, seminer, tören – anma günleri gibi kültürel etkinlikler kurum içindeki tüm hükümlü – tutuklulardan istekli olanların katılımlarıyla düzenlenmektedir. Bu çalışmalar ;

a – Konferans : Kurum içinde konferans verecek kişiler (kurum müdürü, psiko–sosyal yardım servisi elemanları, öğretmen, doktor, atölye şefleri) tarafından, kurumun büyüklüğü ve mevcudu göz önünde bulundurularak, her ay en az bir konferans verilir. Hükümlü ve tutuklulardan bir konuda yeterli bilgi ve beceri sahibi olanlar, tutum ve davranışları ile arkadaşlarına iyi örnek teşkil edenler konferans genelgesinde belirtilen hususlara uygun olarak hazırlanmaları şartıyla konferans verebilirler.

b – Tiyatro : Yetenekli ve istekli hükümlü – tutukluların tespit edilerek; kurum içinde gerçekleştirilecek tiyatro çalışmalarında görevlendirilebilirler. Söz konusu çalışmalar için; seçilecek tiyatro eserinde kadın oyuncu bulunmaması, zorunlu kalınması durumunda rolün erkek hükümlü ya da tutuklu tarafından oynanmasını, dilin sade, anlaşılır, argo kelimelerden arındırılmış olması, toplumun yapısına uygun olumlu mesajlar vermesi, sosyo – kültürel açıdan

hükümlü – tutukluları motive etmesi, düşündürücü olması gibi noktalara özen gösterilmesi gerekir.

c – Resim – Karikatür Çalışmaları : Resim ve karikatür, insanların duygularını, düşüncelerini, özlemlerini, beklentileri ve sıkıntılarını, bunalımlarını, kuvvetli ve zayıf yönlerini, kin ve düşmanlıklarını kağıt üzerine dökmelerine ve bu yolla rahatlamalarına yardımcı olur. Bu nedenle ceza ve infaz kurumlarında resim ve karikatür çalışmalarına gereken önemin verilmesi ve sergiler yoluyla motivasyonun sağlanması, katılımın özendirilmesi için çalışmalar yapılmaktadır.

d – Halk Oyunları : Ceza ve infaz kurumlarında yetenekli hükümlü – tutuklular belirlenerek, imkanlar ölçüsünde varsa kurumda uygun bir salonda aksi takdirde boş olan bir koğuşta kurum içinden veya dışından temin edilecek gönüllü elemanlar eşliğinde çalışmalar sağlanmaktadır. Yetişmiş folklor ekipleri kapalı ceza evlerinde kendi bünyesinde, açık ceza evlerinde ise, kendi bünyelerinde ve özel resmi kurumların gösteri salonlarında Adalet Bakanlığından izin alınmak suretiyle gösteri yapmaktadırlar.

e – El Sanatları : El sanatları hükümlü – tutuklulara geleneksel kültürümüze sahip çıkma, tanıtmaya, boş zamanlarını etkin ve üretken bir biçimde değerlendirmeye bu yolla hem gelir getiren bir iş yapma hem de kendi iç dünyasını yaptığı ürünlerle ortaya koyma fırsatını sağlar.

f – Konser : Hükümlü – tutuklular tarafından oluşturulan solo ve korolar veya dışardan getirilecek amatör ya da profesyonel gruplar tarafından Adalet Bakanlığından izin almak suretiyle cezaevi bünyesinde uygun bir salonda konser verilebilir.

g – Sergi : Cezaevlerini topluma tanıtmak için, hükümlü – tutukluların ürettikleri tiyatro, müzik, halkoyunları, resim, el sanatları, karikatür vb. tüm çalışmalar bakanlıktan izin alınmak suretiyle halka tanıtılır.

h – Spor : Cezaevleri fiziksel yapıları gereği hareket imkanını kısıtlayıcı ortamlardır. Hareket etmeyen insanın ruhsal çöküntü yaşamaması ve sık hastalanması söz konusudur. Bu nedenle hükümlü ve tutukluların ruhsal rahatlamalarının sağlanması için sportif faaliyetlere önem verilir. Kurumun

imkanları ölçüsünde, koşuşların kendi içlerinden çıkaracakları takımlar için yarışmalar düzenlenerek, bu yolla rekabet ortamının oluşturulması sağlanır.

Ceza İnfaz Kurumlarındaki Eğitim Çalışmalarının Denetlenmesi

Kurumlarda uygulanmakta olan eğitim çalışmaları ağır ceza merkezlerinde ; kurum öğretmenlerinin, kurum öğretmenin olmaması halinde eğitimden sorumlu ikinci müdürlerin ; ilçelerde ise cezaevinde görevli idare memuru olması halinde idare memurlarının, görevli idare memuru olmaması halinde Cumhuriyet Savcılarının kontrol ve denetimi altında yürütülür. Eğitim çalışmalarından sorumlu olan kişiler, öğretmenlerin derslere girip girmedikleri, ders zamanlarına tam uyup uymadıkları vb. gibi konularda sorumludurlar. Öğretmenlerin bu tür davranışları bir tutanakla tespit edilip, ilk seferinde Başsavcılık aracılığıyla tebliğ edilerek uyarılırlar. Daha önceki davranışlarından dolayı uyarılan bir öğretmenin aynı hareketleri tekrarlaması halinde öğretmenin görevlendirildiği kuruma bilgi verilerek ve yeni bir öğretmenin görevlendirilmesi istenir.

Yurtdışında Cezaevlerinde Verilen Eğitim

Ülkeler hapisanelerde bulunan vatandaşlarının topluma tekrar yararlı olmalarını sağlamak üzere eğitim vermektedirler.

İngiltere'deki Cezaevlerinde Verilen Eğitim

1980'li yıllarda İngiltere' deki cezaevlerinin dağılımı göz önüne alınarak mahkumlar için eğitim programları geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Sunulan bu eğitim programı, cezaevlerindeki kontrol mekanizması ve paylaşım ihtiyaçlarını sağlamayı amaçlamaktadır. 1993 yılına kadar cezaevlerinin eğitim ve öğretimi yerel yönetimler tarafından yapılmakta iken 1993' ten sonra bu

eğitimin sorumluluğu üniversitelere ve özel öğretim kurumlarına devredilmiştir. Günümüzde cezaevlerindeki eğitim programı başarıya ulaşmıştır. Bu kurumlarda 15 – 65 yaş arasındaki hükümlülerin eğitimlerine yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Mahkum eğitimi, cezaevi konusundaki çalışmalarda en temel rolü oynamaktadır (Ripley, 1993, 9 – 64).

İngiltere’deki ıslah kurumlarında temel amaç, suçlu gençlere dengeli bir çalışma alışkanlığıyla herhangi bir işe karşı ilgi kazanmalarını sağlamak, böylelikle onları pratik açıdan yetiştirerek yaşam ortamına hazırlamaktır. Bu kurumlarda her genç tam günlük bir çalışma düzenine girer. Görevleri; inşaat işçiliği, marangozluk, çiftçilik, torna – tesviye gibi yararlı ve yapıcıdır. Ayrıca gençlere uzman personel ve ziyaretçiler yoluyla ilişki kurmaya, böylelikle toplumsallaşmaya önem verilir. Bu kurumlarda gençlerin beceri ve kişilik gelişimi ön planda tutulmaktadır (Yavuzer, 1982, 144).

ABD’deki Cezaevlerinde Verilen Eğitim

Amerika’da 1965 yılında cezaevlerinde, hükümlülere uygulanan düzeltme eğitimi programı sayısı 12 iken 1982 yılına kadar bu rakam 350 fonksiyonel program olarak kaydedilmiştir. Bu tür programların 4/3’ü mesleki eğitimde okuma ve basit matematik alanlarında kursların açılmasını sağlayan Halk Üniversiteleri tarafından desteklenmektedir. Son çalışmalar, hapisane programlarının pozitif davranış değişiklikleri meydana getirdiğini ve öğrenciler arasında matematik ve konuşma becerilerinin geliştiğini, mesleki çalışmalara olan katılımların arttığını ve suç işleme eğiliminde bir düşüş sağladığını göstermiştir (Williams, 1989, 4).

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Attar (1992) “Suçlu Çocukları Yeniden Eğiten Kurumların Yönetimi” isimli doktora tezinde, çocuk ıslah evleri ile çocuk cezaevlerinin bugünkü amaç, yapı ve davranış boyutlarını incelemiştir. Araştırma sonucunda çocuk

ıslah kurumlarının, aşırı derecede merkezci yapılanma gösterdikleri ve çocuk ıslah kurumlarının, toplumdaki diğer kurum ve kuruluşlarla fazla bir ilişki kurmadıkları ortaya çıkmıştır. Kurumların kapalı olmalarının, görevlilerin eğitim düzeylerinin genellikle düşük olmasının, merkez yönetimin öncelikli örgütsel amacının, çocuk ıslah kurumlarının örgüt iklimini olumsuz yönde etkilediği belirtilmiştir.

Türkeri (1995) "Çocuk İslahevleri ve Çocuk Cezaevindeki Çocukların Suç İşleme Nedenleri Açısından İncelenmesi" konulu yüksek lisans tezinde, suçlu çocukların, suç işleme nedenlerinin, kişisel ve sosyal çevresinden kaynaklanan faktörlerin belirlenmesinin, çocukların suç işleme nedenlerini daha gerçekçi bir şekilde ortaya koyacağı belirtilmiştir.

Çamkerten (1999) "Ankara Çocuk İslahevinde Bulunan Suça Yönelmiş Çocuklara Uygulanan Mesleğe Yönelme Çalışmalarının Değerlendirilmesi" konulu yüksek lisans seminer çalışmasında, ıslahevinde bulunan çocuklara uygulanan mesleğe yönelme çalışmalarının amaçları, nasıl yürütüldüğü, ne oranda gerçekleştirildiği ve çocukların bu çalışmalardan ne derece memnun olduğu incelenmiştir.

Özkan (1998) "Cezaevlerinin Eğitici ve İslah Edici Boyutu" konulu yüksek lisans tezinde, cezaevlerinde uygulanan eğitim programının amaçlarının gerçekleşme düzeyleri, eğitim programının gerçekleşip gerçekleşmemesinde hükümlülerin yaş, suç, medeni hal ve toplam cezalarının etkili olup olmadığı araştırılmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracının geliştirilmesi ve verilerin çözümlenmesi açıklanmıştır.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma tarama modelindedir. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen varolan bir durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 1995, 77).

Araştırmanın Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, Ankara ilindeki Keçiören İslahevinde bulunan hükümlü çocukların tamamı (76) oluşturmuştur.

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi ve Verilerin Çözümlenmesi

Araştırmanın amacını gerçekleştirmek için gereksinim duyulan verilerin toplanmasına yönelik araştırmacının kendisi tarafından çocuklara uygulamak üzere taslak anket geliştirilmiştir.

Hazırlanan taslak anket uzman görüşüne sunulacak, uzmanların önerileri doğrultusunda değiştirilmiştir. Aynı anda Adalet Bakanlığı'na uygulanacak anketin bir örneği sunulacak çalışmanın başlatılması için gerekli izin istenmiştir. Çocuklara uygulanacak olan anket, Adalet Bakanlığı, Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü, Çocuk Gözetim Eğitim ve İyileştirme İşleri Şube Müdürlüğünde bulunan psikolog ve sosyal hizmet uzmanları tarafından tekrar incelenmiş ve bu uzmanların önerileri de dikkate alınarak ankete son şekli verilmiştir. Çocuklara uygulanan anket Ek-1'de verilmiştir.

Anket dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgiler yer almaktadır. İkinci bölümde ıslah evinde verilen genel eğitim ile ilgili görüşlere ilişkin sorular, üçüncü bölümde ise ıslah evinde verilen mesleki eğitim ile ilgili görüşleri ortaya koyacak sorular ve dördüncü bölümde de ıslah evinde verilen eğitsel etkinlikler ile ilgili sorular bulunmaktadır.

Mart 2004 ayı başlarında Adalet Bakanlığı'nın araştırma için gerekli izni vermesiyle anket ıslah evinde bulunan çocuklara uygulanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde frekans ve yüzde kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde ıslahevinde bulunan çocukların kişisel özellikleri ile çocukların, ıslahevinde verilen eğitimde yaşanan sorunlara ve bu sorunların çözümüne ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Islahevinde Bulunan Çocukların Kişisel Özellikleri

Aşağıda ıslahevinde bulunan çocukların yaş, yaşadıkları yer, öz anne-babalarıyla yaşama durumları, anne- babaların eğitim durumları, meslekleri, çocukların kardeş sayıları, maddi durumları, çocukların bu kurumda bulunmalarına sebep olan olayı işleme nedenleri, suç işledikleri tarihteki yaşlarına göre dağılımları incelenmiştir.

Islahevinde bulunan çocukların yaş gruplarına göre dağılımı Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1- Islahevinde Bulunan Çocukların Yaşlarına Göre Dağılımı (n=76)

Yaş Grubu	N	%
11 Yaş	0	0
12 Yaş	0	0
13 Yaş	1	1.3
14 Yaş	1	1.3
15 Yaş	5	6.5
16 Yaş	17	22.4
17 Yaş	22	29.0
18 Yaş	22	29.0
19 Yaş	6	7.9
20 Yaş	2	2.6
Toplam	76	100.0

Tablo1'den anlaşılacağı gibi ıslahevinde bulunan çocukların %58'inin 17 ve 18 yaşlarında oldukları ortaya çıkmaktadır. Bu grubu 16 yaşındaki çocuk grubu izlemektedir. 16 yaşındaki çocukların oranı %22.4'tür.

Islahevinde 11 ve 12 yaş grubu arasında çocuk bulunmamaktadır. Çocukların büyük bir çoğunluğu 14, 15, 16 ve 17 yaşlarındadır. Kurumda bulunan çocukların tümünün ergenlik döneminde oldukları görülmektedir (Tablo 1).

Tablo 2'de ıslahevinde bulunan çocukların ıslahevine gelmeden önce yaşadıkları yere göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 2 - Çocukların Islahevine Gelmeden Önce Yaşadıkları Yerlere Göre Dağılımı (n=76)

Yer	n	%
Köy	13	17.1
Kasaba	6	7.9
Şehir	54	71.0
Diğer	3	4.0
Toplam	76	100.0

Tablo 2'den ıslahevinde bulunan çocukların %71'inin bu kuruma gelmeden önce şehirde yaşadıkları, %17.1'inin köyde yaşadıkları, %7.9'unun kasabada yaşadıkları, geriye kalan % 4'ünün de ilçelerde yaşadıkları anlaşılmaktadır. Çocukların büyük bir çoğunluğunun şehirden geldikleri görülmektedir. Türkeri (1995)'nin yaptığı çalışmada da suça yönelen çocukların %79'u kentlerde yaşamaktadır. Bu araştırma ile de benzer bulgulara ulaşılmıştır.

Islahevinde bulunan çocukların öz anne ve babalarıyla birlikte yaşama durumları da araştırılmıştır. Islahevinde bulunan çocukların öz anne ve babalarıyla birlikte yaşama durumlarına göre dağılımı Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3 - Islahevinde Bulunan Çocukların Öz Anne ve Babalarıyla Birlikte Yaşama Durumlarına Göre Dağılımı (n=76)

Öz Anne- Baba	n	%
Evet	63	82.9
Hayır	13	17.1
Toplam	76	100.0

Tablo 3'den anlaşılacağı gibi, islahevinde bulunan çocukların büyük bir çoğunluğu kuruma gelmeden önce öz anne ve babasıyla birlikte yaşamaktadır. Islahevindeki çocukların %82.9'u öz anne ve babasıyla birlikte yaşadığını belirtirken %17.1'i ayrı yaşadığını belirtmiştir.

Tez'de Islahevindeki çocukların öz anne ve babalarından ayrı yaşayan çocukların ayrı yaşama nedenleri de incelenmiştir. Öz anne ve babalarından ayrı yaşayan çocukların ayrı yaşama nedenlerinin dağılımı Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4 - Öz Anne Ve Babalarından Ayrı Yaşayan Çocukların Ayrı Yaşama Nedenlerinin Dağılımı (n=13)

Ayrılış Nedeni	n	%
Ölüm	10	77.0
Boşanma	0	0
Evi terk	1	7.7
Ayrılık	1	7.7
Diğer	1	7.6
Toplam	13	100.0

Tablo 4'den anlaşıldığı gibi öz anne ve babalarından ayrı yaşayan çocukların %77'sinin ayrı yaşama nedenleri olarak ölümü, %23'lük kısmı

oluşturan öğrencilerin ise evi terk, ayrılık ve diğer nedenleri gösterdikleri görülmüştür.

Yavuzer (1981)'in araştırmasına göre suça yönelen çocukların %22'si parçalanmış ailelerden gelmektedir. Bu oran Uluğtekin (1991)'in araştırmasında ise %18 olarak bulunmuştur.

Tablo 5'de ıslahevinde bulunan çocukların Annelerinin eğitim durumlarına göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 5 - ıslahevinde Bulunan Çocukların Annelerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı (n=76)

Anne/ Eğitim	n	%
Okur-yazar değil	28	36.8
Diplomasız okur-yazar	8	10.5
İlkokul mezunu	32	42.1
Ortaokul mezunu	6	8.0
Lise mezunu	1	1.3
Üniversite mezunu	1	1.3
Toplam	76	100.0

ıslahevinde bulunan çocukların, % 36.8'inin anneleri okur-yazar değildir. Bu çocukların %10.5'inin annesi diplomasız okur-yazar, %42.1'inin annesi ilkokul mezunu, % 8'inin annesi ortaokul mezunu ve % 2.6'sının annesi ise lise ve üniversite mezunudur (Tablo 5).

Tablo 5'ten de anlaşıldığı gibi ıslahevinde bulunan çocukların büyük bir kısmının annesi okur-yazar değildir. Türkeri (1995) 'in yaptığı araştırmada bu oran %47.7, Subaşı (1979)'nin araştırmasında ise bu oran %65.19 olarak bulunmuştur. Bu durumda okur-yazar olmayan annelerin, çocuklarının suç işleme durumunda da bir düşme eğilimi olduğu veya günümüzde daha çok kadın okur-yazar hale getirildiği için, dolayısıyla okumaz-yazmaz annelerin azalması ile bu annelerin suç işleyen çocuklarının sayısının da azaldığı söylenebilir.

İslahevinde bulunan çocukların babalarının eğitim durumlarına göre dağılımı ise Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6 - İslahevinde Bulunan Çocukların Babalarının Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı (n=76)

Baba /Eğitim	n	%
Okur-yazar değil	5	6.5
Diplomasız okur-yazar	7	9.2
İlkokul mezunu	40	52.6
Ortaokul mezunu	9	12.0
Lise mezunu	12	15.7
Üniversite mezunu	3	4.0
Toplam	76	100.0

Tablo 6'dan anlaşılacağı gibi, İslahevinde bulunan çocukların %6.5'inin babaları okur-yazar değildir. Bu çocukların %9.2'sinin babasının diplomasız okur yazar % 52.6'sının babasının ilkökul mezunu, %12'sinin ortaokul mezunu, %15.7'sinin lise mezunu ve %4'ünün ise üniversite mezunu olduğu görülmektedir.

Babaların eğitim durumları ile ilgili yapılan diğer çalışmalara bakıldığında; Türkeri (1995)'nin yaptığı çalışmada bu oran % 8.7, Subaşı (1979)'nin yaptığı çalışmada %22.9 olarak bulunmuştur. Okur-yazar olmayan babaların çocuklarının suç işleme durumunda da bir düşme eğilimi olduğu görülmektedir. Suç işleyen çocukların anne ve babalarının eğitim durumları karşılaştırıldığında, babalarının eğitim düzeylerinin annelere göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tez'de İslahevinde bulunan çocukların anne ve babalarının meslekleri de incelenmiştir. Tablo 7'de İslahevinde bulunan çocukların annelerinin mesleklerine göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 7 - İslahevinde Bulunan Çocukların Annelerinin Mesleklerine Göre Dağılımı (n=76)

Anne/Meslek	n	%
Ev hanımı	70	92.1
Memur	1	1.3
İşçi	5	6.6
Başka	0	0
Toplam	76	100.0

Tablo 7'de görüldüğü gibi, İslahevinde bulunan çocukların, annelerinin %92.1' ev hanımı %6.6'sı işçi %1.3'de memurdur. Suça yönelen çocukların annelerinin yaptığı iş olarak ev hanımlığı ilk sıradadır. Bu sonuç Türkeri (1995)'nin yaptığı çalışma ile tutarlıdır. Türkeri'nin çalışmasında bu oran %89'dur.

Tablo 8'de İslahevinde bulunan çocukların babalarının mesleklerine göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 8 - İslahevinde Bulunan Çocukların Babalarının Mesleklerine Göre Dağılımı (n=76)

Baba/Meslek	n	%
Çalışmıyor	24	31.6
Memur	4	5.2
İşçi	26	34.2
Başka	22	29.0
Toplam	76	100.0

Tablo 8'de görüldüğü gibi, İslahevinde bulunan çocukların, babalarının %31.6'sının çalışmadığı %34.2'sinin işçi %5.2'sinin memur geriye kalan

%29'unun başka işlerde çalıştığı (çiftçilik, hayvancılık, hamamcı, şoför, emekli ve esnaflık) anlaşılmaktadır.

İslahevinde bulunan çocukların babalarının mesleklerine bakıldığında, büyük bir çoğunluğunun çalışmadığı, çalışanlarında daha çok vasıfsız işler yaptıkları görülmektedir.

İslahevinde bulunan çocukların kardeş sayılarına göre dağılımı Tablo-9'da verilmiştir.

Tablo 9 - İslahevinde Bulunan Çocukların Kardeş Sayılarına Göre Dağılımı (n=76)

Kardeş Sayısı	n	%
Bir (1)	4	5.2
İki (2)	9	11.9
Üç (3)	11	14.5
Dört (4)	18	23.7
Beş ve üstü(5+)	34	44.7
Toplam	76	100.0

Tablo 9'dan anlaşılacağı gibi İslahevinde bulunan çocukların, %5.2'sinin bir kardeşe sahip olduğunu, %11.9'unun iki kardeşe, %23.7'sinin dört kardeşe, %44.7'sinin ise beş ve daha fazla kardeşe sahip oldukları ortaya çıkmaktadır.

İslahevinde bulunan suçlu çocukların büyük bir çoğunluğunun çok çocuklu ailelerden geldiği belirtilebilir. Bu sonuç yapılan diğer çalışmalar ile tutarlılık göstermektedir. Subaşı (1979)'nın araştırmasında, üç ve daha fazla kardeşe sahip olan ailelerin oranı %88.15'tir. Yavuzer (1981) 'in yaptığı araştırmada dört ve daha fazla kardeş sayısı olan ailelerin oranı %62.5'tir.

Tez'de İslahevindeki çocukların ailelerinin maddi durumları da araştırılmıştır. Tablo 10'da İslahevinde bulunan çocukların ailelerinin maddi durumlarına göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 10 - İslahevinde Bulunan Çocukların Ailelerinin Maddi Durumlarına Göre Dağılımı (n=76)

Maddi Durum	n	%
Çok kötü	8	10.5
Kötü	15	19.8
Orta	35	46.0
İyi	15	19.7
Çok iyi	3	4.0
Toplam	76	100.0

Tablo 10'dan anlaşıldığı üzere islah evinde bulunan çocukların %46'sı maddi durumlarını orta, %19.8'i kötü, %10.5'i çok kötü, %19.7'si iyi, %4'ü ise çok iyi olduğunu belirtmişlerdir. Bu durumda islah evinde bulunan çocukların yaklaşık üçte birinin maddi durumlarının kötü olduğu söylenebilir.

Tablo 11'de çocukların bu kurumda bulunmalarına sebep olan olayı işleme nedenlerine göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 11 - Çocukların Bu Kurumda Bulunmalarına Sebep Olan Olayı İşleme Nedenlerine Göre Dağılımı

Suç İşleme Nedeni	n	%
Arkadaş etkisi	38	50.0
Kan davası	3	3.9
Namus için	2	2.6
Kavga	12	15.7
Anne ve babanın kötü muamelesi	3	3.9
Nedenini bilmiyorum	11	14.4
Başka	4	5.2
Ekonomik sıkıntılar	12	15.7

İslahevinde bulunan çocuklardan ceza almalarına neden olan olay ya da olayları belirtmeleri istenmiştir (Tablo 11). Çocukların ceza almaları birden çok

nedene bağlanabileceği için burada birden fazla seçeneği işaretleyecekleri onlara verilen yönergede belirtilmiştir.

Islahevinde bulunan çocukların bu kurumda bulunmalarına sebep olan durumlar incelendiğinde; çocukların yarısı arkadaş etkisi ile suç işlediklerini belirtmişlerdir. Çocukların %14.4'ü işledikleri suçu belirli nedene bağlamadıklarını, %15.7'si ekonomik sıkıntılar nedeniyle, %15.7'si kavga, %3.9'u kan davası, %3.9'i anne ve babanın kötü muamelesi, %2.6'sı namus, %5.2'si de aile sorumsuzluğu, küfür ve hakarete maruz kalma ve macera arayışı sonucunda, suçu işlediklerini ifade etmişlerdir (Tablo 11).

Çocukların suç işleme nedenleri farklı bir dağılım göstermektedir. İlk sırayı, arkadaşları olumsuz etkisi almaktadır. Bu bulguya göre, ailenin ve çevrenin sosyo ekonomik ve kültürel özelliklerinin önemi bir kez daha ortaya çıkmıştır.

Islahevinde bulunan çocukların suç işledikleri tarihteki yaşlarına göre dağılımı Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12 - Islahevinde Bulunan Çocukların Suç İşledikleri Tarihteki Yaşlarına Göre Dağılımı (n=76)

Suç İşleme Yaşı	N	%
12 Yaş	3	4.0
13 Yaş	6	7.9
14 Yaş	10	13.2
15 Yaş	34	44.7
16 Yaş	21	27.6
17 Yaş	2	2.6
Toplam	76	100.0

Tablo 12'den anlaşıldığı üzere, islahevinde bulunan çocukların, % 4'ünü 12, %7.9'unu 13, %13.2'sini 14, % 44.7'sini 15, %27.6'sını 16 ve %2.6' sını ise 17 yaşında iken suç işlemişlerdir.

Islahevindeki çocukların yaklaşık dörtte üçü 15-16 yaşlarında iken suç işlemişlerdir. Türkeri (1995)'nin yaptığı çalışmada da yaklaşık olarak aynı

bulgulara ulaşılmıştır. Yaş küçüldükçe ya da büyüdükçe bu oranlar düşmektedir. Bu duruma ergenlik döneminin etkisinin olabileceği unutulmamalıdır. Çünkü ergenlik döneminde çocuk, hızlı bir büyüme ve gelişim süreci içerisinde. Biyolojik gelişimi harekete geçiren iç salgı bezlerinde salgılanan hormonların arttığı bir dönemdir. Ergenler bu dönemde daha eleştirel ve saldırgan tavırlar içerisine girerler. Ergenlerin bu süreç içerisinde düşünce ve isteklerinin daha fazla dinlenip anlaşılması gerekmektedir (ERDEP, 2000, 5-6).

İslahevinde Bulunan Çocukların İslahevinde Verilen Genel Eğitimde Yaşanan Sorunlara ve Bu Sorunların Çözümüne İlişkin Görüşleri

Bu bölümde islahevinde bulunan çocukların islahevine girmeden önceki eğitim durumları, islahevinde aldıkları genel eğitim, çocukların aldıkları genel eğitimde yaşadıkları sorunlar, genel eğitimde yaşadıkları sorunların çözümüne ilişkin görüşleri incelenmiştir.

İslahevinde bulunan çocukların büyük bir çoğunluğu zorunlu eğitim çağında bulunan çocuklardır. Bu çocuklar kurumda kaldıkları süre içerisinde eğitimlerini bıraktıkları yerden devam ettirmekte veya yeni bir eğitim kurumuna başlamaktadırlar.

Çocukların islahevine girmeden önceki eğitim durumlarına göre dağılımı Tablo 13'de verilmiştir.

Tablo 13 - Çocukların İslahevine Girmeden Önceki Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı (n=76)

Eğitim Durumları	n	%
Hiçbir eğitim kurumuna devam etmedim.	7	9.2
İlköğretim terk	27	35.5
İlköğretim mezunu	24	31.6
Lise terk	17	22.4
Lise mezunu	0	0
Ünv. hazırlık kurslarına devam ediyorum.	1	1.31
Toplam	76	100.0

Islahevinde bulunan çocukların islahevine girmeden önceki eğitim durumlarına bakıldığında; % 9.2'sinin hiçbir eğitim kurumuna devam etmediği, %35.5'inin ilköğretim döneminde okulu bıraktığı, %31.6'sının ilköğretim mezunu olduğu, %22.4'ünün lise döneminde okulu bıraktığı ve %1.3'ünün ise halen üniversite hazırlık kurslarına devam ettiği görülmektedir (Tablo 13).

Islahevinde bulunan çocukların büyük bir çoğunluğunun suç işlemeden önce okulu terk ettikleri veya hiçbir eğitim kurumuna devam etmedikleri görülmektedir. Buradan çocukların suça yönelmelerini önlemede eğitimin ne kadar önemli olduğu bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

Çocukların islahevinde aldıkları genel eğitime göre dağılımı Tablo 14'de verilmiştir.

Tablo 14 - Çocukların Islahevinde Aldıkları Genel Eğitime Göre Dağılımı

Islahevinde Aldıkları Genel Eğitim	n	%
Okuma – yazma kursları	4	5.2
İlköğretim okulu	8	10.5
Açık ilköğretim okulu	25	32.9
Lise	10	13.1
Açık öğretim lisesi	15	19.7
Mesleki eğitim (çıraklık)	27	35.5
Ünv.hazırlık kursları	2	2.6
Üniversite	0	0
Destek kursları	7	9.2
Hiçbir eğitim kurumuna devam etmiyorum	7	9.2

Islahevindeki çocuklar, hem örgün hem de yaygın eğitim kapsamında değişik eğitim etkinliklerinden yararlanabilmektedir.

Islahevinde genel eğitime devam ettiğini belirten çocukların %5.2'sinin okuma-yazma kurslarına, %10.5'inin ilköğretim okuluna, %32.9'unun açık ilköğretim okuluna, %13.1'inin liseye, %19.7'sinin açık öğretim lisesine, %35.5'inin mesleki eğitim (çıraklık) kurslarına, % 2.6'sının üniversite hazırlık kurslarına, %9.2'sinin destek kurslarına devam ettiği, %9.2'sinin ise hiçbir eğitim kurumuna devam etmediği ortaya çıkmıştır (Tablo 14).

Islahevinde bulunan çocukların hemen hemen hepsi çeşitli eğitim kurumlarından yararlanmaktadır. Büyük bir çoğunluğu açık ilköğretim okuluna ve mesleki eğitime devam etmektedirler. Hiçbir eğitim kurumuna devam etmeyen öğrenciler ise kuruma kayıt döneminin dışında gelen ve herhangi bir eğitim kurumuna kaydı henüz yapılmamış olanlardır.

Tablo 15'de islahevinde bulunan çocukların aldıkları genel eğitimde yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşlerinin dağılımı verilmiştir.

Tablo 15 - Islahevinde Bulunan Çocukların Aldıkları Genel Eğitimde Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Islahevinde Aldıkları Genel Eğitimde Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşler	n	%
Eğitim-öğretim için gerekli araç-gereçler yetersizdir.	12	15.7
Ders çalışmak için yeterli yardımcı kaynak (kitap) bulunmamaktadır.	8	10.5
Öğretmenlerle iyi iletişim kurulamamaktadır.	8	10.5
Açık öğretim derslerine yönelik destek kursları yapılmamaktadır.	19	25.0
Ders çalışmak için çalışma odası bulunmamaktadır.	22	28.9
Açık öğretim dersleri televizyondan izlenememektedir.	3	3.9
Okul ile kurum arasındaki mesafe çok uzaktır.	9	11.8
Sınıftaki diğer öğrenciler ile uyum sorunu yaşanmaktadır	8	10.5
Başka	5	6.5

İsrahevinde genel eğitim ile ilgili yaşanan sorunların başında çocukların %28.9'u "Ders çalışmak için çalışma ortamının bulunmadığını" belirtmişlerdir. Daha sonra, çocukların %25.0'i "açık öğretim derslerine yönelik destek kurslarının yapılmamasını" ve %15.7'si "eğitim – öğretim için gerekli araç ve gereçlerin yetersizliğini" önemli sorunlar olarak ifade etmişlerdir. Daha sonra çocukların %11.8'i okul ile kurum arasındaki mesafenin uzaklığını, %10.5'i sınıftaki diğer öğrenciler ile uyum sorununun yaşanmasını, ders çalışmak için yeterli yardımcı kaynak kitapların bulunmamasını ve öğretmenlerle iyi iletişim kurulamamasını, %3.9'u açık öğretim derslerinin televizyondan izlenememesini genel eğitimde yaşanan önemli sorunlar olarak belirtmişlerdir (Tablo 15).

Çocukların özellikle vurguladıkları sorunlar maddi imkanlar ve fiziksel şartlar ile ilgilidir. Yine bu çocukların genel eğitimde, öğretmenleri ve gittikleri okullardaki diğer öğrencilerle yaşadıkları uyum sorunu onları çok etkilemektedir.

Çocukların İsrahevinde aldıkları genel eğitimde yaşadıkları sorunların çözümüne ilişkin görüşlerinin dağılımı Tablo 16'da verilmiştir.

İsrahevindeki çocuklar, İsrahevinde verilen genel eğitimde yaşanan sorunların çözümünde "destek kurslarının açılmasını" (%32.8) çok önemli gördüklerini belirtmişlerdir. Daha sonra eğitim öğretim için gerekli araç – gerecin sağlanmasının (%28.9), derslerde bilgisayar kullanılmasının (%26.3) sorunların çözümünde işe yarayacağını ileri sürmüşlerdir. Çocukların genel eğitimde yaşadıkları sorunların çözümüne ilişkin belirttikleri diğer öneriler ise sırasıyla, ders çalışmak için çalışma odasının olması (%21.1), öğretmen ve öğrenci arasındaki ilişkinin daha sıcak olması (%22.3), kurum dışında eğitim aldıkları sınıflardaki diğer öğrencilerin kendileri hakkında olumsuz düşünmemelerini sağlayacak eğitim verilmesi (%14.4), açık öğretim derslerinin televizyondan izlenilmesi (%13.1), öğretmenlerin dersi iyi anlatmaması (%6.5) ve kuruma daha yakın bir okula devam etmelerinin sağlanmasıdır (%5.2).

Tablo 16 - Çocukların İslahevinde Aldıkları Genel Eğitimde Yaşadıkları Sorunların Çözümüne İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Genel Eğitimde Yaşanan Sorunların Çözümüne İlişkin Görüşler	n	%
Eğitim-öğretim için gerekli araç-gereçler sağlanmalıdır.	22	28.9
Öğretmen ve öğrenci arasındaki ilişki daha sıcak olmalıdır	17	22.3
Ders çalışmak için çalışma odası olmalıdır.	16	21.1
Açık öğretim dersleri televizyonda izlenebilmelidir.	10	13.1
Derslerde bilgisayar kullanılmalıdır.	20	26.3
Destek kursları açılmalıdır.	25	32.8
Kuruma daha yakın bir okula devam etmemiz sağlanmalıdır	4	5.2
Sınıfta bulunan diğer öğrenci arkadaşlarımıza bizimle ilgili olumlu düşüncelerini sağlayacak eğitim verilmelidir.	11	14.4
Başka	5	6.5

İslahevinde bulunan çocukların maddi olanaklar sağlanırsa islahevinde yaşanan sorunların büyük bir kısmının çözümlenebileceği yönünde görüş belirtmişlerdir. Kurum geniş bir saha içerisinde bulunmaktadır. Bu alan içerisine çocukların ders çalışabilecekleri, destek kurslarını alabilecekleri bir bina inşa edilebilir ve çocukların bilgisayar kullanmaları sağlanabilir. Fakat öğretmen ile iyi iletişim kurulamaması, gittikleri okullardaki diğer öğrencilerle yaşadıkları uyum sorunu gibi sorunların çözümlenmesi zaman, emek ve sabır gerektirmektedir.

İslehevinde Bulunan Çocukların Mesleki Eğitimde Yaşadıkları Sorunlara Ve Bu Sorunların Çözümüne İlişkin Görüşleri

Bu bölümde islehevinde bulunan çocukların mesleki eğitimde yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerilerine ilişkin görüşleri ele alınmıştır.

Tablo 17'de çocukların kuruma gelmeden önce herhangi bir mesleki eğitim alma durumlarına göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 17 - Çocukların Kuruma Gelmeden Önce Herhangi Bir Mesleki Eğitim Alma Durumlarına Göre Dağılımı

Daha Önce Mesleki Eğitim Alma Durumu	n	%
Evet	37	48.7
Hayır	39	51.3
Toplam	76	100.0

Tablo 17'de görüldüğü gibi, çocukların %51.3'ü bu kuruma gelmeden önce herhangi bir mesleki eğitim almadıkları, %48.7'si ise daha önceden mesleki eğitim almışlardır. Bu durumda kurumda bulunan çocukların yaklaşık yarısının mesleki eğitim aldıkları söylenebilir.

Çocukların kuruma gelmeden önce aldıkları mesleki eğitim türüne göre dağılımı Tablo 18'de verilmiştir.

Tablo 18'den anlaşılacağı gibi, kuruma gelmeden önce herhangi bir mesleki eğitim alan çocukların % 62.2'sinin meslek sahibi birinin yanında çalıştığı, %18.9'u çıraklık eğitimi aldığı, %13.5'i mesleki-teknik liseye devam ettiği, %5.4'ü halk eğitim merkezlerindeki kurslara katıldığı ortaya çıkmaktadır.

Tablo 18 – Çocukların Kuruma Gelmeden Önce Aldıkları Mesleki Eğitim Türüne Göre Dağılımı

Kuruma Gelmeden Önce Alınan Mesleki Eğitim Türü	n	%
Çıraklık eğitimi aldım	7	18.9
Mesleki-teknik liseye devam ettim.	5	13.5
Halk eğitim merkezlerindeki kurslara katıldım	2	5.4
Meslek sahibi birinin yanında çalıştım	23	62.2
Toplam	37	100.0

Çocukların ıslahevine gelmeden önceki eğitimleri incelendiğinde, büyük bir çoğunluğun meslek sahibi birinin yanında çalıştığı, çok daha az sayıdaki çocukların ise bir meslek sahibi olmak için okula gittikleri ortaya çıkmıştır.

Tablo 19'da çocukların kuruma gelmeden önce en uzun çalıştıkları işe göre dağılımı verilmiştir.

İslahevindeki çocuklardan bu kuruma gelmeden önce herhangi bir mesleki eğitim alanların en uzun çalıştıkları işler incelendiğinde, yedisinin araba tamirciliği, beşinin torna, dördünün lokantacılık yine dördünün kuaförlük, üçünün kereste, üçünün kaynak ile ilgili mesleklerde çalıştıkları anlaşılmaktadır. Bunların dışında, yaklaşık on çocuğun da muhasebecilik, pastacılık, terzi, konfeksiyon, muavinlik gibi işlerde çalıştıkları ortaya çıkmıştır (Tablo 19).

Tablo 19 - Çocukların Kuruma Gelmeden Önce En Uzun Çalıştıkları İşe Göre Dağılımı

Kuruma Gelmeden Önce En Uzun Çalışılan İş	n	%
Muhasebecilik	2	5.4
Fırın Muhasebecilik	2	5.4
Terzi	1	2.7
Pastacılık	2	5.4
Torna	5	13.6
Lokanta	4	10.8
Kuaför	4	10.8
Konfeksiyon	2	5.4
Kereste	3	8.1
Kaynak	3	8.1
Muavinlik	2	5.4
Araba tamirciliği	7	18.9
Toplam	37	100.0

Tez'de çocukların ıslahevinde aldıkları mesleki eğitim alanları da incelenmiştir. Tablo 20'de çocukların kurumda aldıkları mesleki eğitim alanlarına göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 20 - Çocukların Kurumda Aldıkları Mesleki Eğitim Alanlarına Göre Dağılımı

Kurumda Alınan Mesleki Eğitim Türü	n	%
Mobilyacılık	15	25.9
Elektirik	6	10.3
Konfeksiyon	2	3.4
Torna	10	17.3
Temizlik işleri	16	15.5
Başka	9	27.6
Toplam	58	100.0

Tablo 20'de görüldüğü gibi kurumda mesleki eğitim alan çocukların, %27.6'sının fayans ve seramik, %25.9'unun mobilyacılık, % 17.3'ünün torna, %15.5'inin temizlik eğitimi aldığı, %10.3'ünün elektrik ve %3.4'ünün konfeksiyon alanında eğitim aldıkları anlaşılmıştır.

Islahevinde bulunan çocuklar kurumda çok değişik işlerde çalışmaktadırlar. Çocuklar bu kuruma yılın herhangi bir zamanında gelmektedirler. Aynı zamanda bu çocuklar herhangi bir zamanda tahliye edilmekte veya başka bir kuruma gönderilmektedirler. Bu nedenle çocuklar kurumda tam olarak bir işe başlayamamakta veya başladıkları iş yarım kalmaktadır.

Çocukların şu anda çalıştıkları alanlara göre dağılımı Tablo 21'de verilmiştir.

Tablo 21 - Çocukların Şu Anda Çalıştıkları Alanlara Göre Dağılımı

Şu Anda Çalıştıkları Alan	n	%
Mobilya	11	26.2
Metal	1	2.4
Fırın	3	7.1
Elektrik	1	2.4
Torna	3	7.1
Seramik	3	7.1
Bilgisayar	1	2.4
Pastacılık	2	4.8
Bahçecilik	1	2.4
Kurumda temizlik işleri	16	38.1
Toplam	42	100.0

Tablo 21'den anlaşılacağı gibi çocukların şu anda kurumda çalıştıkları alanların başında kurumda temizlik işleri (%38.1) gelmektedir. Bunu sırasıyla

mobilya (%26.2), torna (%7.1), seramik (%7.1), fırın, (%7.1) ve çok az da olsa metal, elektrik, bilgisayar, bahçecilik ve pastacılık işleri izlemektedir.

Kurumda bulunan çocuklar, çöp ve çevre temizliği, bulaşık, çay ocağı, yemekhanede garsonluk gibi niteliksiz işlerde çalıştırılabilmektedir. Türkeri (1995)' nin araştırmasında da kurumda temizlik işleri yapan çocukların oranı %36.6'dır.

Tablo 22' de çocukların kurumda çalıştıkları en uzun işe göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 22 - Çocukların Kurumda Çalıştıkları En Uzun İşe Göre Dağılımı

Kurumda Çalıştıkları En Uzun İş	n	%
Mobilyacılık	11	26.2
Elektrik	1	2.4
Fırın	3	7.1
Bahçecilik	1	2.4
Fayans	2	4.7
Seramik	5	11.9
Bilgisayar	1	2.4
Pastacılık	1	2.4
Kurumda temizlik işleri	16	15.5
Torna	1	2.4
Toplam	42	100.0

Çocukların kurumda çalıştıkları en uzun işlere bakıldığında, mobilyacılığın (%26.2) ilk sıralarda olduğu görülmektedir. Bir önceki tabloda, kurumda yapılan temizlik işleri %38.1 iken kurumda çalıştıkları en uzun işlerde bu oran, %15.5'e düşmüştür. Buradan kurumda temizlik işlerinde çalışmanın çok uzun süreli olmadığı anlaşılmaktadır. Fırında çalışanların oranının yine %7.1 olduğu görülmekte, seramik ile uğraşanların sayısında bir

artış olduğu, yine elektrik, bilgisayar, bahçecilik, torna, pastacılık işlerinde çok az sayıda çocuğun çalıştığı anlaşılmaktadır (Tablo 22).

Çocukların kurumda aldıkları mesleki eğitimin yararına ilişkin görüşlerinin dağılımı Tablo 23'te verilmiştir.

Tablo 23- Çocukların Kurumda Aldıkları Mesleki Eğitimin Yararına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Kurumda Aldıkları Mesleki Eğitimi Yararlı Bulma	n	%
Evet	56	73.7
Hayır	11	14.5
Kismen	9	11.8
Toplam	76	100.0

Tablo 23'de görüldüğü gibi, çocukların %73.7'sinin kurumda aldıkları mesleki eğitimi yararlı buldukları, %14.5'inin yararlı bulmadıkları, %11.8'inin de kısmen yararlı buldukları anlaşılmaktadır. Çocukların büyük bir kısmının kurumda aldıkları mesleki eğitimi yararlı buldukları görülmüştür.

Tablo 24'de Çocukların kurumda edindikleri mesleği ileriki yaşantılarında devam ettirmelerine ilişkin görüşlerinin dağılımı verilmiştir.

Tablo 24 - Çocukların Kurumda Edindikleri Mesleği İleriki Yaşantılarında Devam Ettirmelerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Edindikleri Mesleği İlerde Devam Ettirmelerine İlişkin Görüşleri	n	%
Evet	37	63.8
Hayır	10	17.2
Belki	11	19.0
Toplam	58	100.0

Tablo 24'de görüldüğü üzere çocukların büyük bir kısmı kurumda edindikleri mesleği ileriki yaşantılarında devam ettirmeyi istediği (%63.8), çok az sayıda çocuğun devam ettirmeyi düşünmediği (%17.2) veya bu konuda kararsız olduğu (%19.0) ortaya çıkmıştır.

Çocukların mesleki eğitim aldıkları okul ya da işyerlerinde yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşlerinin dağılımı Tablo 25'de verilmiştir.

Tablo 25 - Çocukların Mesleki Eğitim Aldıkları Okul ya da İşyerlerinde Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Okul ya da İşyerlerinde Yaşanan Sorunlar	n	%
Çalışılan yerlerdeki kişilerin bize karşı bakış açıları olumsuzdur.	15	19.7
Çalışılan yerlerde ağır işler yapılmaktadır.	20	26.3
Derslerde fazla uygulama yapılmamaktadır.	11	14.4
Yetenekler doğrultusunda eğitim verilmemektedir.	17	22.3
Tahliye sonrasında gelir getirecek mesleki bilgi ve becerilerin verilmemektedir.	19	25.0
Başka	7	9.2

Mesleki eğitim aldıkları okul ya da işyerlerinde yaşadıkları sorunlara ilişkin olarak çocukların %26.3'ü "çalışılan yerlerde ağır işler yapılmasını" önemli bir sorun olarak ifade etmişlerdir. Çocukların %25.0'i "tahliye sonrasında gelir getirecek mesleki bilgi ve becerilerin verilmemesini", %22.3'ü "yetenekler doğrultusunda eğitim verilmemesini", %19.7'si "çalışılan yerlerdeki kişilerin kendilerine karşı tutumlarının olumsuz olmasını", %14.4'ü "derslerde fazla uygulama yapılmamasını" ve %9.2'si de "çalıştıklarının tam karşılığının verilmemesi" ve "çok az para verilmesi" gibi diğer sorunları işyerinde yaşanan sorunlar olarak belirtmişlerdir (Tablo 25).

Tablo 26'da çocukların mesleki eğitim aldıkları okul ya da işyerlerinde yaşadıkları sorunların çözümüne ilişkin görüşlerinin dağılımı verilmiştir.

Tablo 26 - Çocukların Mesleki Eğitim Aldıkları Okul Ya da İşyerlerinde Yaşadıkları Sorunların Çözümüne İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Çözüm Önerileri	n	%
Çalışılan yerlerdeki kişilerin bize karşı bakış açılarının olumlu olmaları için gerekli eğitim verilmelidir.	17	22.3
Çalışılan yerlerde çok ağır işler bize yaptırılmamalıdır.	20	26.3
Derslerde uygulama saatleri artırılmalıdır.	16	21.1
Daha az kişiyle ders yapılmalıdır.	15	19.7
Yeteneği geliştiren derslerin sayısı artırılmalıdır.	22	28.9
Tahliye sonrasında gelir getirecek mesleki bilgi ve beceri verilmelidir.	31	40.7
Başka	6	7.8

Tablo 26'dan anlaşılacağı gibi, çocukların %40.7'si mesleki eğitim aldıkları okul ya da işyerlerinde yaşadıkları sorunların çözümü için en başta kendilerine tahliye sonrasında gelir getirecek mesleki bilgi ve becerinin verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Daha sonra çocukların %28.9'u yeteneği geliştiren derslerin sayısının artırılması, %26.3'ü çalışılan yerlerde çok ağır işlerin kendilerine yaptırılmaması, %22.3'ü çalışılan yerlerdeki kişilerin kendilerine karşı bakış açılarının olumlu olması için gerekli eğitimin verilmesi, 21.1'i derslerde uygulama saatlerinin artırılması, %19.7'si daha az kişiyle ders yapılması ve %7.8'i çalıştıkları işlerden daha fazla para verilmesi gerekliliğini belirtmiştir.

İslehevinde Bulunan Çocukların Eğitsel Etkinlikler Yaşadıkları Sorunlar ve Bu Sorunların Çözümüne İlişkin Görüşleri

Bu bölümde islehevinde bulunan çocukların, bu kurumda iken katıldıkları sanatsal, kültürel ve spor gibi eğitsel etkinliklerde yaşadıkları sorunlar ve bu sorunların çözümüne yönelik görüşleri bulunmaktadır.

Bu bölümde ilk olarak islehevinde bulunan çocukları kurumdaki etkinliklere yönlendirenlerin kimler olduğu ortaya konulmuştur. İslehevinde bulunan çocukları kurumdaki etkinliklere yönlendirenlerin dağılımı Tablo 27'de verilmiştir.

Tablo 27 - İslehevinde Bulunan Çocukları Kurumdaki Etkinliklere Yönlendirenlerin Dağılımı

Etkinliklere Yönlendirenler	n	%
Öğretmenlerim	23	30.2
Sosyal hizmet uzmanları	42	55.2
Psikolog	5	6.5
Müdür	27	35.5
Başka	28	36.8

Tablo 27'den anlaşılacağı gibi, islehevinde bulunan çocukları etkinliklere teşvik edenlerin başında, sosyal hizmet uzmanları, (%55.2) gelmektedir. Daha sonra sırasıyla müdür (%35.5) ve öğretmenler (%30.2) öğrencileri etkinliklere yönlendirmektedir. Çocukların büyük bir çoğunluğu da arkadaş ve ailenin teşvikiyle etkinliklere katıldıklarını belirtmişlerdir (%36.8).

Tablo 28'de islehevinde bulunan çocukları kurumda katıldıkları sanatsal etkinliklere göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 28 - İslahevinde Bulunan Çocukları Kurumda Katıldıkları Sanatsal Etkinliklere Göre Dağılımı

Kurumdaki Sanatsal Etkinlikler	n	%
Konserler	21	27.6
Müzik kursları	18	23.6
Yaratıcı drama kursları	14	18.4
Sergiler	12	15.7
Tiyatro	33	43.4
Resim, karikatür	4	5.2
Film – sinema	35	46.1
Seramik	42	55.2
Başka	3	3.9

Tablo 28'den çocukların yarısından fazlasının (%55.2) seramik kursuna gittiği, daha sonra çocukların sırasıyla sinemaya (%46.1), tiyatroya (%43.4), konserlere (%27.6), müzik kurslarına (%23.6), yaratıcı drama kurslarına (%18.4) ve sergilere gittikleri (%15.7), resim ve karikatür etkinliklerine (%5.2) ve uçak maket kurslarına (%3.9) katıldıkları görülmektedir.

İslahevinde bulunan çocuklar, kurumda birçok etkinliğe katılabilmektedir. Bu etkinlikler çocukların duygularını, düşüncelerini, kin ve düşmanlıklarını dökmelerine ve böylece rahatlamalarına yardımcı olur.

Çocukların İslahevinde katıldıkları sanatsal etkinliklerde yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşlerinin dağılımı Tablo 29'da verilmiştir.

Tablo 29 - Çocukların İslahevinde Katıldıkları Sanatsal Etkinliklerde Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Sanatsal Etkinliklerde Yaşanan Sorunlar	n	%
Sanatsal etkinliklerin gerçekleştirilmesi için gerekli olan tesis ve binalar yetersizdir.	10	15.1
Sanatsal etkinliklerin gerçekleştirilmesi için gerekli olan personel sayısı yetersizdir.	11	16.6
Sanatsal etkinliklerin gerçekleştirilmesi için zaman yetersiz kalmaktadır.	22	33.3
İslahevinde çok fazla sanatsal etkinliklere yer verilmemektedir.	21	31.8
Başka	2	3.3
Toplam	66	100.0

Tablo 29'da görüldüğü gibi, çocukların islahesinde katıldıkları sanatsal etkinliklerde yaşadıkları sorunların başında "sanatsal etkinliklerin gerçekleştirilmesi için yeterli zamanın olmaması" (%33.3) gelmektedir. Bunu sırasıyla islahesinde çok fazla sanatsal etkinliklere yer verilmemesi (%31.8), sanatsal etkinliklerin gerçekleştirilmesi için gerekli olan personel sayısının yetersizliği (%16.6), sanatsal etkinliklerin gerçekleştirilmesi için gerekli olan tesis ve binaların yetersizliği (%15.1), boş zamanları değerlendirmek için çok fazla kursun olmaması (%3.3) izlemektedir.

Çocukların büyük bir kısmı tüm gün boyunca okullarına ve işyerlerine gittikleri için kurumdaki sanatsal etkinliklere katılım için zaman bulamamaktadırlar.

Çocukların islahesinde katıldıkları sanatsal etkinliklerde yaşadıkları sorunların çözümüne ilişkin önerilerinin dağılımı Tablo 30'da verilmektedir.

Tablo 30 - Çocukların İslahevinde Katıldıkları Sanatsal Etkinliklerde Yaşadıkları Sorunların Çözümüne İlişkin Önerilerinin Dağılımı

Sanatsal Etkinliklerde Yaşanan Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileri	n	%
Sanatsal etkinliklerin gerçekleştirilmesi için gerekli olan tesis ve binaların sayısı artırılmalıdır.	23	30.2
Sanatsal etkinliklerin gerçekleştirilmesi için gerekli olan personel sayısı artırılmalıdır.	9	11.8
Sanatsal etkinliklerin gerçekleştirilmesi için yeterli zaman ayrılmalıdır.	23	30.2
İslahevinde gerçekleştirilen sanatsal etkinliklerin sayısı artırılmalıdır.	26	34.2

İslahevindeki çocukların %34.2'si ıslahevinde verilen sanatsal etkinliklerin sayısının artırılmasının, %30.2'si sanatsal etkinliklerin gerçekleştirilmesi için yeterli zamanın ayrılmasının, %30.2'si bu etkinliklerin gerçekleştirilmesi için gerekli olan tesis ve binaların sayısının artırılmasının ve %11.8'i personelin sayısının artırılmasının bu alanda yaşanan sorunların çözümünde etkili olacağını ifade etmişlerdir (Tablo 30).

Tablo 31'de ıslahevinde bulunan çocukların kurumda katıldıkları kültürel etkinliklerin dağılımı verilmiştir.

İslahevinde bulunan çocukların yarısından fazlası (%53.9) kurumda katıldıkları kültürel etkinliklerin başında film izleme veya sinemaya gitmenin geldiğini belirtmişlerdir. Çocukların %26.3'ü kurumda herhangi bir kültürel etkinlik olmadığını belirtmişlerdir. Çocukların, bilgi yarışmalarına, panellere, seminerlere ve konferanslara çok az katıldıkları veya hiç kültürel etkinliklere katılmadıkları ortaya çıkmaktadır (Tablo 31).

Tablo 31 - İslahevinde Bulunan Çocukların Kurumda Katıldıkları Kültürel Etkinliklerin Dağılımı

Kurumdaki Kültürel Etkinlikler	n	%
Bilgi yarışmaları	8	10.5
Münazaralar	0	0
Paneller	4	5.2
Seminerler	3	3.9
Konferanslar	9	11.8
Film – sinema	41	53.9
Yok	20	26.3
Hiç katılmıyorum	6	7.8
Başka	2	2.6

Çocukların İslahevinde katıldıkları kültürel etkinliklerde yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşlerinin dağılımı Tablo 32’de verilmiştir.

Tablo 32 - Çocukların İslahevinde Katıldıkları Kültürel Etkinliklerde Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Kültürel Etkinliklerde Yaşanan Sorunlar	N	%
İslahevinde gerçekleştirilen kültürel etkinlikler yetersizdir.	32	51.6
Panel, münazara, seminer ve konferanslar İslahevindeki çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına göre düzenlenmemektedir.	28	45.2
Başka	2	3.2
Toplam	62	100.0

Tablo 32’de görüldüğü gibi, İslahevinde katıldıkları kültürel etkinliklerde yaşadıkları sorunlara ilişkin olarak, çocuklar en fazla İslahevinde

gerçekleştirilen kültürel etkinliklerin yetersizliğini (%51.6) daha sonra yapılan panel, münazara, seminer ve konferansların ıslahevindeki çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına göre düzenlenmediğini (%45.2) ve en son olarak etkinliklere katılmak istemediklerini (% 3.2) belirtmişlerdir.

Bu durumda, çocuklar büyük ölçüde kültürel etkinliklere katılımda istekli olduklarını ama bu etkinliklerin az düzenlenmesi ve çocukların ilgi ve istekleri doğrultusunda düzenlenmemesi sonucu etkinliklerde sorun yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 33'de çocukların ıslahevinde katıldıkları kültürel etkinliklerde yaşadıkları sorunların çözümüne ilişkin görüşlerinin dağılımı verilmiştir.

Tablo 33 - Çocukların ıslahevinde Katıldıkları Kültürel Etkinliklerde Yaşadıkları Sorunların Çözümüne İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Kültürel Etkinliklerde Yaşanan Sorunların Çözümüne İlişkin Görüşler	n	%
Kültürel etkinlikler çeşitlendirilmelidir.	34	55.7
Yapılan panel, münazara, seminer ve konferanslar ıslahevindeki çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına göre düzenlenmelidir.	25	41.0
Başka	2	3.3
Toplam	61	100.0

Tablo 33'den anlaşılacağı gibi, ıslahevinde katıldıkları kültürel etkinliklerde yaşadıkları sorunların çözümüne ilişkin olarak, çocukların büyük bir çoğunluğu kültürel etkinliklerin çeşitlendirilmesini (%55.7) ve yapılan panel, münazara, seminer ve konferansların ıslahevindeki çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına göre düzenlenmesini (%41.0) gerekli gördüklerini belirtmişlerdir. Çocukların çok küçük bir kısmı da de bu tip etkinlikleri istemediklerini (%3.3) belirtmişlerdir.

ıslahevinde bulunan çocukların kurumda katıldıkları spor etkinliklerinin dağılımı Tablo 34'de verilmiştir.

Tablo 34 - İslahevinde Bulunan Çocukların Kurumda Katıldıkları Spor Etkinliklerinin Dağılımı

Kurumdaki Spor Etkinlikleri	n	%
Halk oyunları	11	14.4
Basketbol	10	13.1
Voleybol	16	21.1
Masa tenisi	31	40.7
Futbol	48	63.1
Başka	2	2.6

İslahevinde bulunan çocukların kurumda katıldıkları spor etkinliklerinin başında futbol (%63.1) gelmektedir. Bunda İslahevinde bulunan çocukların hepsinin erkek olmasının ve erkeklerin de futbola ilgi duymasının payı çok büyüktür. Bunun dışında masa tenisine (%40.7), voleybola (%21.1), halkoyunlarına (%14.4), basketbola (%13.1) katılımın olduğu ve çok az sayıda öğrencinin de İslahevi bahçesinde koşu yaptıkları anlaşılmaktadır (Tablo 34).

Tablo 35'de İslahevinde bulunan çocukların kurumda katıldıkları spor etkinliklerine ayrılan saat sürelerine ilişkin görüşlerin dağılımı verilmiştir.

Tablo 35 - İslahevinde Bulunan Çocukların Kurumda Katıldıkları Spor Etkinliklerine Ayrılan Saat Sürelerine İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Spora Ayrılan Saat	n	%
1 Saat	17	29.3
2 Saat	15	25.9
3 Saat	8	13.8
4 Saat ve üstü	18	31.0
Toplam	58	100.0

İslahevindeki çocukların çoğunlukla haftada dört saatten fazla (%31.0) spora zaman ayırdıkları görülmektedir (Tablo 35).

İslahevinde bulunan çocukların kurumda olmasını istedikleri spor etkinliklerine ilişkin görüşlerinin dağılımı tablo 36'da verilmiştir.

Tablo 36 - İslahevinde Bulunan Çocukların Kurumda Olmasını İstedikleri Spor Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

İstenilen Spor Etkinlikleri	n	%
Tekvando	40	52.6
Yüzme	49	64.4
Başka	3	3.9

Tablo 36'da görüldüğü gibi, islahesinde bulunan çocukların kurumda olmasını istedikleri spor etkinliğinin başında çocukların %64.4'ü yüzme, %52.6'sı tekvando sporunu istediğini, %3.9'u ise vücut geliştirme sporunu istendiğini belirtmiştir.

Çocukların islahesinde katıldıkları spor etkinliklerinde yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşlerinin dağılımı Tablo 37'de verilmiştir.

Çocukların %42.1'i islahesinde yapılan spor etkinliklerinde yaşanan sorunların başında, spor etkinliklerinin gerçekleştirilmesi için gerekli olan tesis ve binaların yetersizliği geldiğini ifade etmişlerdir. Çocukların %28.9'u spor etkinliklerinin gerçekleştirilmesi için gerekli olan araç ve gereçlerin yetersizliğini, %26.3'ü spor etkinliklerine çok fazla yer verilmemesini, %14.4'ü spor etkinliklerinin gerçekleştirilmesi için gerekli personel sayısının yetersizliğini ve %3.9'u spor etkinliklerinden bütün çocukların yararlanamamasını önemli sorunlar olarak ifade etmişlerdir (Tablo 37).

Tablo 37 - Çocukların İslahevinde Katıldıkları Spor Etkinliklerinde Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Spor Etkinliklerinde Yaşanan Sorunlar	n	%
Spor etkinliklerinin gerçekleştirilmesi için gerekli olan tesis ve binalar yetersizdir.	32	42.1
Spor etkinliklerinin gerçekleştirilmesi için gerekli olan personel sayısı yetersizdir.	11	14.4
Spor etkinliklerinin gerçekleştirilmesi için gerekli olan araç ve gereçler yetersizdir.	22	28.9
İslahevinde spor etkinliklerine çok fazla yer verilmemektedir.	20	26.3
Başka	3	3.9

Çocukların İslahevinde katıldıkları spor etkinliklerinde yaşanan sorunların çözümüne ilişkin görüşlerinin dağılımı Tablo 38'de verilmiştir.

Tablo 38 - Çocukların İslahevinde Katıldıkları Spor Etkinliklerinde Yaşanan Sorunların Çözümüne İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Spor Etkinliklerinde Yaşanan Sorunların Çözümüne İlişkin Görüşler	N	%
Spor etkinliklerinin gerçekleştirilmesi için gerekli olan tesis ve binalar sağlanmalıdır.	34	44.7
Spor etkinliklerinin gerçekleştirilmesi için gerekli olan personel sağlanmalıdır.	12	15.7
Sportif etkinliklerin gerçekleştirilmesi için gerekli olan araç ve gereçler sağlanmalıdır.	24	31.5
Spor yarışmalarına gereken önem verilmelidir.	26	34.2
İslahevinde spor etkinliklerine çok fazla yer verilmelidir.	27	35.5
Başka	4	5.2

Tablo 38'den anlaşılacağı gibi çocukların %44.7'si spor etkinliklerinin gerçekleştirilmesi için gerekli olan tesis ve binaların sağlanmasının spor etkinliklerinde yaşanan sorunların çözümünde etkili olacağını belirtmişlerdir. Daha sonra çocukların %35.5'i islahevinde spor etkinliklerine çok fazla yer verilmesini, %34.2'si spor yarışmalarına gereken önemin verilmesini, %31.5'i sportif etkinliklerin gerçekleştirilmesi için gerekli olan araç ve gereçlerin sağlanmasını ve %15.7'si personelin sağlanmasını ve %5.2'si spor etkinliklerinden bütün çocukların yararlanmasını önermişlerdir.

Islahevinde verilen eğitsel etkinliklerin çocuklar üzerinde yarattığı olumlu etkiler dikkate alınarak, kurumun tesis, bina, personel ve maddi imkanlar elverdiği ölçüde bu tür çalışmalara daha fazla ağırlık verilmesi gerektiği söylenebilir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın sonuçları ve öneriler yer almaktadır.

SONUÇ

Islahevlerinde verilen genel ve mesleki eğitim ile eğitsel etkinliklerde yaşanan sorunlara ve bu sorunların çözümüne ilişkin olarak, kurumda bulunan çocukların görüşlerinin incelendiği araştırmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Islahevinde bulunan çocukların demografik özelliklerine ilişkin sonuçlar;

- 1-Islahevindeki çocukların yarısından fazlası 17 ve 18 yaşlarındadır.
- 2- Islahevinde bulunan çocukların büyük bir kısmı şehirde yaşamakta ve alt sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerden gelmektedir.
- 3- Çocukların büyük bir bölümünün annesi ilkokul mezunu veya okur-yazar değildir. Annelerinin hemen hemen hepsi ev hanımıdır.
- 4- Çocukların büyük bir kısmının babaları ilkokul mezunudur. Yine büyük bir çoğunluğunun babası çalışmamakta veya vasıfsız işler yapmaktadırlar.
- 5- Islahevinde bulunan çocukların büyük bir çoğunluğunu çok çocuklu ailelerden gelmektedirler.
- 6- Çocukların büyük bir çoğunluğu suç işleme nedeni olarak arkadaş etkisini belirtmişlerdir.

İslahevinde verilen genel eğitimde yaşanan sorunlara ve bu sorunların çözümüne ilişkin sonuçlar;

1- İslahevindeki çocukların eğitim düzeyleri düşüktür. Bir kısmı ilköğretim mezunu lken bir kısmı da ilköğretim sonrası eğitimlerini yarıda bırakmışlardır. Çocukların büyük bir çoğunluğunun suç işlemekten önce okulu terk ettikleri veya hiçbir eğitim kurumuna devam etmedikleri görülmektedir. Buradan çocukların suça yönelmelerini önlemede eğitimin ne kadar önemli olduğu bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

2- İslahevinde bulunan çocuklar kurumun olanakları doğrultusunda okul ve işyerlerine gidip genel eğitimlerine devam etmektedir.

3- İslahevinde verilen genel eğitimde yaşanan sorunların büyük bir kısmı maddi imkansızlıklardan ve öğrencilerin eğitim seviyelerinin düşüklüğünden kaynaklanmaktadır.

4- Çocuklar İslahevinde buldukları süre içerisinde genel eğitim almaktadır. Fakat çocukların bu kurumda kalma sürelerinin belli olmaması veya 18 yaşından sonra başka bir cezaevine gitmeleri durumunda aldıkları genel eğitim yarım kalmaktadır.

İslahevinde bulunan çocukların İslahevinde verilen mesleki eğitimde yaşanan sorunlara ve bu sorunların çözümüne ilişkin sonuçlar;

1- Çocukların yaklaşık olarak yarısı, bu kuruma gelmeden önce meslek sahibi birinin yanında çalıştığını, çok az bir kısmı da meslek sahibi olmak için meslek okuluna gittiklerini belirtmişlerdir.

2- İslahevinde bulunan çocuklar kurumda çok değişik işlerde çalışmaktadırlar. Çocuklar bu kuruma yılın herhangi bir zamanında gelmektedirler. Aynı zamanda herhangi bir zamanda tahliye edilmekte veya başka bir kuruma gönderilmektedirler. Bu nedenle çocuklar bu kurumda tam olarak bir işe başlayamamakta veya başladıkları iş yarım kalmaktadır.

3-Kurumda yeterli bir mesleki yönlendirme yapılmamaktadır. Çocuklar gittikleri işyerlerinde ağır işlerde çalıştırılmaktadırlar.

Islahevinde bulunan çocukların islahesinde verilen eğitsel etkinliklerde yaşanan sorunlara ve bu sorunların çözümüne ilişkin sonuçlar;

- 1- Islahevinde buluna çocuklar, kurumda birçok etkinliğe katılabilmektedir. Bu etkinlikler çocukların rahatlamlarına yardımcı olmaktadır.
- 2- Çocuklar gündüz saatlerinde okulda yada işyerlerinde olduklarından bu etkinliklerin hepsine katılamamaktadırlar.
- 3- Çocuklar, özellikle panel, münazara gibi kültürel etkinliklerin kendi ilgi ve istekleri doğrultusunda düzenlenmemesi sonucu etkinliklerde sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir.
- 4- Çocuklar kurumda yüzme, tekvando gibi spor etkinliklerinin olmasını istemektedirler.

ÖNERİLER

- 1.Islahevinde bulunan çocukların ergenlik döneminin etkisi altında suç işlemiş olabileceği unutulmadan bu çocuklara gerekli psikolojik destek sunulmalıdır.
- 2.Çocukların eğitim düzeylerinin düşük ve birbirinden farklı olması kurumdaki tüm çocukların eğitimini olumsuz yönde etkilemektedir. Öncelikle bu çocukların diğer yaşlıları ile aynı seviyeye gelmelerini sağlayıcı eğitim programları hazırlanıp uygulanmalıdır.
- 3.Çocuklar ilgi ve yeteneklerine uygun mesleklere yönlendirilmelidir. Tahliye sonrasında gelir getirecek bir meslek sahibi olmaları sağlanmalıdır.
- 4.Çocukların bu kurumda iken aldıkları eğitimin yarıda kalmaması için çocukların tahliye sonrasında veya gittiği başka bir cezaevinde de eğitimlerine

devam etmeleri sağlanmalıdır. Aksi halde zaman, emek ve para boşa harcanmış olur.

5.Kurumun maddi olanakları arttırılmalıdır. Kurum geniş bir alana sahiptir. Maddi imkanların artırılması ile bu alanda birçok eğitim tesisi yapılabilir.

6.Kurumda yapılan eğitsel etkinliklerin çocuklar için yararı düşünülerek tüm öğrencilerin katılımı sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

Akyüz, E. (1983). Çocuk Mahkemeleri Kanununun Çocuğun Güvenliği Açısından Değerlendirilmesi, **Çocuk Suçluluğu ve Çocuk Mahkemeleri Sempozyumu**, 22-23 Haziran 1983, Ankara.

Akyüz, E. (2000). **Ulusal ve Uluslararası Hukukta Çocuğun Haklarının Ve Güvenliğinin Korunması**. Milli Eğitim Basımevi, Ankara.

Attar,H. (1992). **Suçlu Çocukları Yeniden Eğiten Kurumların Yönetimi**. Basılmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Aydın, İ. (2003). **Risk Altındaki Çocukların Eğitiminde Alternatif Okullar: (ABD Örneği)** ,Üçüncü Ulusal Çocuk ve Suç Sempozyumu. Baskıda. Ankara.

Ballar,S. (1998). **Çocuk Hakları**. Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.

Bilir, Ş - Arı, M, Dönmez, N, Güneysu, S. (1999). 4-12 Yaşları Arasındaki 16.100 Çocukta Örselenme Durumları İle İlgili Bir İnceleme, **Çocuk İstismarı ve İhmali**. Ofset Tipo Matbaacılık, Ankara.

Browne, K. (1999). **Aile İçinde Çocuk İstismarının Anlaşılması ve Sağaltımı**, Çocuk İstismarı ve İhmali. Ofset Tipo Matbaacılık, Ankara.

Brulh, H. L.(1984). Suç Sosyolojisi, **Edebiyat Fakültesi. Pedagoji Dergisi**, Çeviren: Ümit Meriç. İstanbul Üniversitesi, Sayı 2, İstanbul.

Çamkerten, F.(1999). Ankara Çocuk İslahevinde Bulunan Suça Yönelmiş Çocuklara Uygulanan Mesleğe Yönelme Çalışmalarının Değerlendirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Seminer Çalışması. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Çelen, N. (1996). 12-15 Yaş Grubunun Çocuk Hakları Konusundaki Tutumları, **Çocuk Kültürü 1. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi Bildirileri**. Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.

Erem, F.(1987). **Adalet Psikolojisi**. Sevinç Matbaası, Ankara.

ERDEP, (2000). Ergenlik Döneminde Değişim Projesi. MEB. Ankara.

Ertosun, A. S. (2002). Yargı Öncesi Ve Yargılama Süreci, **II. Ulusal Çocuk ve Suç Sempozyumu**. Kuban Matbaası. Ankara.

Freeman, M. (1997). The Moral Status Of Children. **Essays On The Rights Of The Child**. Martinus Nijhoff Publishers. The Netherlands.

Gürsel, C. (1992). **Gençlik Suçluluğu**. Ankara Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü. Ankara.

Günçe, G. (1972). **Çocuk psikolojisi**. Ankara Üniversitesi Basımevi. Ankara.

Günçe, G. (1983). **Çocuk Suçluluğu ve Çocuk Mahkemeleri Sempozyumu**. Ankara.

Karasar, N. (1995). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd. Ankara.

Khanna. S.K. (1998). **Children And The Human Rights**. Commonwealth Publishers. Shahzada Bagh, Delhi.

Konanç, E. (1978). **Suçlu Çocuklara Uygulanan Yaptırımlar**. Doçentlik Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi. Ankara.

Konanç, E. (1983). **Çocuk Suçluluğu ve Çocuk Mahkemeleri Sempozyumu**. Ankara

Kök, A. N. (2002). "Yargı Öncesi Ve Yargılama Süreci" **II. Ulusal Çocuk ve Suç Sempozyumu**. Kuban Matbaası. Ankara.

Kunter, N. 1950. Ceza ve Ceza İnfaz Milletler Arası 12. Kongresi.

Lewis, W. (1994). " We All Believe in Education." Ad – Hoc Conference to Plan " 1995 " **The Year of Learning About Prisons and Sails in Indiana**.

Lynch, M.(1999). **Çocuk İstismarı ve İhmali**. Ofset Tipo Matbaacılık. Ankara.

Onur, E.(1978). **Suçlu Çocuklara Uygulana Yaptırımlar**. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi. Ankara.

Özkan, R. (1998). Cezaevlerinin Eğitici ve İslah Edici Boyutu. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi. Ankara.

Polat, O. (1997). **Çocuk ve Hakları**. Kayhan Matbaacılık. İstanbul.

Ripley, P. (1993). **Prison Education in England and Wales**. Medip Papers Mp. 022.

Saldırım, M. (2001) . Suça İtilmiş Çocukların Yeniden Sosyalleşmesi Projesi, **I. Ulusal Çocuk ve Suç: Nedenler ve Önleme Çalışmaları Sempozyumu**. Tisamat Basım. Ankara.

Saldırım, M. (2002). **Ulusal Ve Uluslar Arası İlkeler Açısından Türk Çocuk Mahkemeleri Mevzuatı**. II. Ulusal Çocuk ve Suç Sempozyumu. "Yargı Öncesi Ve Yargılama Süreci" Kuban Matbaası. Ankara.

Subaşı, C. (1979). **Psiko Sosyal Açidan Çocuk Suçluluğu.** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. A.Ü Eğitim Bilimleri Fakültesi. Ankara.

Türkeri, S. (1995). **Çocuk İslahevleri Ve Çocuk Cezaevindeki Çocukların Suç İşleme Nedenleri Açısından İncelenmesi.** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi. Ankara.

Topçu, S. (1983). **Çocuk Suçluluğu ve Çocuk Mahkemeleri Sempozyumu.** Ankara.

Toroslu, N. (1990). **Ceza Hukuku.** Savaş Yayınları. Ankara.

Tosun, Ö.(1967). **Suçluların İyileştirilmesinde Yeni Yöntemler.** Sulhi Garan Mat. İstanbul.

Turgut, H. (1986). **Cezaevi İdaresi.** Ankara.

Uluğtekin,S. (1991). **Hükümlü Çocuk ve Yeniden Toplumsallaşma.** Ankara.

Uluğtekin,S. (1994). **Çocuk Mahkemeleri ve Sosyal İnceleme Raporları.** Bizim Büro. Ankara.

Unicef. (2000). **Çocuk Adalet Sistemi.** Unicef Türkiye Temsilciliği. Tisamat Basın Sanayi. Ankara.

United Nations. (1991). **The Rights Of The Child.** World Company For Human Rigts. Convection. Newyork.

Ülkü, S. (1983). **Çocuk Suçluluğu ve Çocuk Mahkemeleri Sempozyumu.** Ankara.

Vagg, J. (1994). **Prison Systems. A Comparative study of Accountability in England, France, Germany, and The Netherlands.** Clarendon Press. Oxford.

Yavuzer, H. (1982). **Çocuk ve Suç.** Altın Kitaplar Yayınevi. İstanbul.

Yılmaz, E. (1996). **Hukuk Sözlüğü.** Yetkin Yayınları. Ankara.

Yörükoğlu, A (1987). **Gençlik Çağı.** Türkiye İş Bankası Yayınları. Ankara

Yörükoğlu, A, (2000). **Değişen Toplumda Aile ve Çocuk.** Özgür Yayınları. İstanbul.

Yücel, M. T. (1989). **Çocuk Suçluluğu ve Mahkemeler.** UNICEF. Ankara.

Yücel, M. T. (1993). **Türk Ceza Siyaseti ve Kriminoloji.** Ankara.

Zeytinoğlu, S. (1999). Sağlık, Sosyal Hizmet, Hukuk ve Eğitim Alanında Çalışanların Türkiye de Çocuk İstismarı ve ihmali ile ilgili Görüşleri, **Çocuk İstismarı ve İhmali.** Ofset Tipo Matbaacılık. Ankara.

Zulliger, H. (1991). **Suçlu Çocuklar ve çocuk Mahkemeleri.** Çeviren: Kamuran Şipal. Cem Yayınevi. İstanbul.

EK-1
ISLAHEVİNDE VERİLEN EĞİTİM
ÖĞRENCİ ANKETİ

Sevgili öğrenciler,

İslahevlerinde verilen genel, mesleki eğitim ile eğitsel etkinliklerde yaşanan sorunlara ve bu sorunların çözümüne ilişkin önerileri ortaya koymayı amaçlayan bir araştırma yürütmekteyim. Bu nedenle sizin görüşlerinize ihtiyaç duymaktayım. Ankette yer alan sorulara vereceğiniz cevaplar sadece bilimsel amaçlarla kullanılacaktır. Bu nedenle isimlerinizi yazmanız gerekmemektedir. Sadece size uygun gelen seçeneği (x) işaretlemeniz yeterlidir.

Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Pınar (SERENÇELİK) ARSLAN
(Sınıf Öğretmeni)
Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Cebeci / ANKARA

Örnek :

İslahevine gelmeden önce nerede yaşıyordunuz?

1.()Köy 2.()Kasaba 3.(X)Şehir 4.()Diğer

KİŞİSEL BİLGİLER

1- Lütfen yaşınızı yazınız:.....

2- İslahevine gelmeden önce nerede yaşıyordunuz?

1.()Köy 2.()Kasaba 3.()Şehir 4.()Diğer

3- Öz anneniz ve öz babanız ile birlikte mi yaşıyorsunuz?

1.()Evet 2.()Hayır

4- Cevabınız hayır ise nedenini belirtiniz?

1.()Ölüm 2.()Boşanma 3.()Ayrılık 4.()Evi terk 5.()Diğer

5- Annenizin eğitim durumu nedir?

- 1.() Okur- yazar değil
- 2.() Diplomasız okur-yazar
- 3.() İlkokul mezunu
- 4.() Ortaokul mezunu
- 5.() Lise mezunu
- 6.() Üniversite mezunu

6- Babanızın eğitim durumu nedir?

- 1.() Okur- yazar değil
- 2.() Diplomasız okur-yazar
- 3.() İlkokul mezunu
- 4.() Ortaokul mezunu
- 5.() Lise mezunu
- 6.() Üniversite mezunu

7- Annenizin mesleği nedir?

- 1.() Ev hanımı
- 2.() Memur
- 3.() İşçi
- 4.() Başka (Belirtiniz).....

8- Babanızın mesleği nedir?

- 1.() Çalışmıyor
- 2.() Memur
- 3.() İşçi
- 4.() Başka (Belirtiniz).....

9- Kaç kardeşiniz var?

- 1.() Bir
- 2.() İki
- 3.() Üç
- 4.() Dört
- 5.() Beş ve daha fazla

10- Ailenizin maddi durumunu ne düzeyde buluyorsunuz?

- 1.() Çok kötü
- 2.() Kötü
- 3.() Orta
- 4.() İyi
- 5.() Çok iyi

11- Bu kurumda bulunmanıza sebep olan olayı işleme nedeninizi belirtiniz? **(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).**

- 1.() Ekonomik sıkıntılar
- 2.() Kan davası
- 3.() Namus için
- 4.() Kavga
- 5.() Arkadaş etkisi
- 6.() Anne ve babanın kötü muamelesi
- 7.() Nedenini bilmiyorum
- 8.() Başka (Belirtiniz).....

12- Suçun işlendiği andaki yaşınız neydi?

- 1.()12 2.()13 3.()14 4.()15 5.()16 6.()17

ISLAHEVİNDE VERİLEN GENEL EĞİTİM İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER

1- İslahevine girmeden önceki eğitim durumunuz nedir?

- 1.() Hiçbir eğitim kurumuna devam etmedim.
- 2.() İlköğretim terk
- 3.() İlköğretim mezunu
- 4.() Lise terk
- 5.() Lise mezunu
- 6.() Üniversite hazırlık kurslarına devam ediyordum.

2- Şu anda islahesinde hangi düzeyde eğitim alıyorsunuz? **(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).**

- 1.() Okuma-yazma kursları
- 2.() İlköğretim okulu
- 3.() Açık ilköğretim okulu
- 4.() Lise
- 5.() Açık öğretim lisesi
- 6.() Mesleki eğitim (Çıraklık eğitimi)
- 7.() Üniversite hazırlık kursları
- 8.() Üniversite
- 9.() Destek Kursları
- 10.() Hiçbir eğitim kurumuna devam etmiyorum.

3- Aldığınız genel eğitimde ne gibi sorunlar yaşamaktasınız? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).

- 1.() Eğitim-öğretim için gerekli araç-gereçler yetersizdir.
- 2.() Ders çalışmak için yeterli yardımcı kaynak (kitap) bulunmamaktadır.
- 3.() Öğretmenlerle iyi iletişim kurulamamaktadır.
- 4.() Açık öğretim derslerine yönelik destek kursları yapılmamaktadır.
- 5.() Ders çalışmak için çalışma odası bulunmamaktadır.
- 6.() Açık öğretim dersleri televizyondan izlenememektedir.
- 7.() Okul ile kurum arasındaki mesafe çok uzaktır.
- 8.() Sınıftaki diğer öğrenciler ile uyum sorunu yaşanmaktadır.
- 9.() Başka (Belirtiniz).....

4- Bu sorunlara ilişkin çözüm önerileriniz nelerdir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).

- 1.() Eğitim-öğretim için gerekli araç-gereçler sağlanmalıdır.
- 2.() Öğretmen ve öğrenci arasındaki ilişki daha sıcak olmalıdır.
- 3.() Ders çalışmak için çalışma odası olmalıdır.
- 4.() Açık öğretim dersleri televizyonda izlenebilmelidir.
- 5.() Derslerde bilgisayar kullanılmalıdır.
- 6.() Destek kursları açılmalıdır.
- 7.() Kuruma daha yakın bir okula devam etmemiz sağlanmalıdır.
- 8.() Sınıfta bulunan diğer öğrenci arkadaşlarımıza bizim ile ilgili olumlu düşüncelerini sağlayacak eğitim verilmelidir.
- 9.() Başka (Belirtiniz).....

ISLAHEVİNDE VERİLEN MESLEK EĞİTİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLER

1- Islahevine gelmeden önce herhangi bir mesleki eğitim aldınız mı?

- 1.() Evet 2.() Hayır

Cevabınız hayır ise 4. soruya geçiniz.

2- Cevabınız evet ise ne tür bir eğitim aldığınızı belirtiniz?

- 1.() Çıraklık eğitimi aldım.
- 2.() Mesleki-Teknik Liseye devam ettim.
- 3.() Halk eğitim merkezlerindeki kurslara katıldım
- 4.() Meslek sahibi birinin yanında çalıştım.

3- Islahevine gelmeden önce en uzun süre çalıştığınız iş hangisidir?

.....

4- İslahevinde hangi alanda mesleki eğitimi aldığınızı belirtiniz? **(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).**

1.() Mobilyacılık 2.() Elektrik 3.() Konfeksiyon 4.() Torna 5.() Diğer.....

5- Şuanda nerede çalışıyorsunuz?

.....

6- İslahevinde en uzun süre çalıştığınız iş hangisidir?

.....

7- İslahevinde Katıldığınız mesleki eğitimi yararlı buluyor musunuz?

1.() Evet 2.() Hayır 3.() Kısmen

8-İslahevinde bulunduğunuz sürede size verilen mesleki eğitim sonucunda edindiğiniz mesleği, ileriki yaşantınızda işiniz olarak sürdürmeyi düşünüyor musunuz?

1.() Evet 2.() Hayır 3.() Belki

9- Meslek eğitimi aldığınız okul ya da işyerinde yaşadığınız sorunları belirtiniz? **(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)**

- 1.() Çalışılan yerlerdeki kişilerin bize karşı bakış açıları olumsuzdur.
- 2.() Çalışılan yerlerde ağır işler yapılmaktadır.
- 3.() Derslerde fazla uygulama yapılmamaktadır.
- 4.() Yetenekler doğrultusunda eğitim verilmemektedir.
- 5.() Tahliye sonrasında gelir getirecek mesleki bilgi ve becerilerin verilmemektedir.
- 6.() Başka (Belirtiniz).....

10- Bu sorunlara ilişkin çözüm önerileriniz nelerdir? **(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)**

- 1.() Çalışılan yerlerdeki kişilerin bize karşı bakış açılarının olumlu olmaları için gerekli eğitim verilmelidir.
- 2.() Çalışılan yerlerde çok ağır işler bize yaptırılmamalıdır.
- 3.() Derslerde uygulama saatleri arttırılmalıdır.
- 4.() Daha az kişiyle ders yapılmalıdır.
- 5.() Yeteneği geliştiren derslerin sayısı arttırılmalıdır.
- 6.() Tahliye sonrasında gelir getirecek mesleki bilgi ve beceri verilmelidir.
- 7.() Başka (Belirtiniz).....

İSLAHEVİNDE VERİLEN EĞİTSEL ETKİNLİKLER İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER

1- Etkinliklere sizi kim teşvik ediyor? **(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).**

- 1.() Öğretmenlerim 2.() Sosyal Hizmet Uzmanları 3.() Psikolog 4.() Müdür
7() Başka:.....

2-İslahevinde katıldığınız sanatsal etkinlikleri belirtiniz? **(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).**

- 1.() Konserler
2.() Müzik kursları
3.() Yaratıcı drama kursları
4.() Sergiler
5.() Tiyatro
6.() Resim, karikatür etkinlikleri
7.() Film –Sinema
8.() Seramik
9.() Başka (Belirtiniz).....

3- Sizce, islahevinde katıldığınız sanatsal etkinliklerde ne gibi sorunlar yaşanmaktadır? **(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).**

- 1.() Sanatsal etkinliklerin gerçekleştirilmesi için gerekli olan tesis ve binalar yetersizdir.
2.() Sanatsal etkinliklerin gerçekleştirilmesi için gerekli olan personel sayısı yetersizdir.
3.() Sanatsal etkinliklerin gerçekleştirilmesi için zaman yetersiz kalmaktadır.
4.() İslahevinde çok fazla sanatsal etkinliklere yer verilmemektedir.
5.() Başka (Belirtiniz).....

4- Bu sorunlara ilişkin çözüm önerileriniz nelerdir? **(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).**

- 1.() Sanatsal etkinliklerin gerçekleştirilmesi için gerekli olan tesis ve binaların sayısı artırılmalıdır.
2.() Sanatsal etkinliklerin gerçekleştirilmesi için gerekli olan personel sayısı artırılmalıdır.
3.() Sanatsal etkinliklerin gerçekleştirilmesi için yeterli zaman ayrılmalıdır.
4.() İslahevinde gerçekleştirilen sanatsal etkinliklerin sayısı artırılmalıdır.
5.() Başka (Belirtiniz).....

5- İslahevinde katıldığınız kültürel etkinlikleri belirtiniz? **(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).**

- 1.() Bilgi yarışmaları
- 2.() Münazaralar
- 3.() Paneller
- 4.() Seminerler
- 5.() Konferanslar
- 6.() Film-Sinema
- 7.() Yok
- 8.() Hiç katılmıyorum.
- 9.() Başka (Belirtiniz).....

6- Sizce, İslahevinde yapılan kültürel etkinliklerde ne gibi sorunlar yaşanmaktadır? **(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).**

- 1.() İslahevinde gerçekleştirilen kültürel etkinlikler yetersizdir.
- 2.() Yapılan panel, münazara, seminer ve konferanslar İslahevindeki çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına göre düzenlenmemektedir.
- 3.() Başka (Belirtiniz).....

7- Bu sorunlara ilişkin çözüm önerileriniz nelerdir? **(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).**

- 1.() Kültürel etkinlikler çeşitlendirilmelidir
- 2.() Yapılan panel, münazara, seminer ve konferanslar İslahevindeki çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına göre düzenlenmelidir.
- 3.() Başka (Belirtiniz).....

8- İslahevinde katıldığınız spor etkinliklerini belirtiniz? **(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).**

- 1.() Halk oyunları
- 2.() Basketbol
- 3.() Voleybol
- 4.() Masa tenisi
- 5.() Futbol
- 6.() Başka (Belirtiniz).....

9- Bu etkinliklere haftada kaç saat katılıyorsunuz?

- 1.() 1 Saat
- 2.() 2 Saat
- 3.() 3 Saat
- 4.() 4 Saat ve üstü

10- İslahevinde katılmak istediğiniz spor etkinliklerini belirtiniz?

1.() Tekwando

2.() Yüzme

3.() Başka (Belirtiniz).....

11- Sizce, İslahevinde yapılan spor etkinliklerinde ne gibi sorunlar yaşanmaktadır? (**Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz**).

1.() Spor etkinliklerinin gerçekleştirilmesi için gerekli olan tesis ve binalar yetersizdir.

2.() Spor etkinliklerinin gerçekleştirilmesi için gerekli olan personel sayısı yetersizdir.

3.() Spor etkinliklerinin gerçekleştirilmesi için gerekli olan araç ve gereçler yetersizdir.

4.() İslahevinde spor etkinliklerine çok fazla yer verilmemektedir.

5.() Başka (Belirtiniz).....

12- Bu sorunlara ilişkin çözüm önerileriniz nelerdir? (**Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz**).

1.() Spor etkinliklerinin gerçekleştirilmesi için gerekli olan tesis ve binalar sağlanmalıdır.

2.() Spor etkinliklerinin gerçekleştirilmesi için gerekli olan personel sağlanmalıdır.

3.() Sportif etkinliklerin gerçekleştirilmesi için gerekli olan araç ve gereçler yetersizdir.

4.() Spor yarışmalarına gereken önem verilmelidir.

5.() İslahevinde spor etkinliklerine çok fazla yer verilmelidir.

6.() Başka (Belirtiniz).....